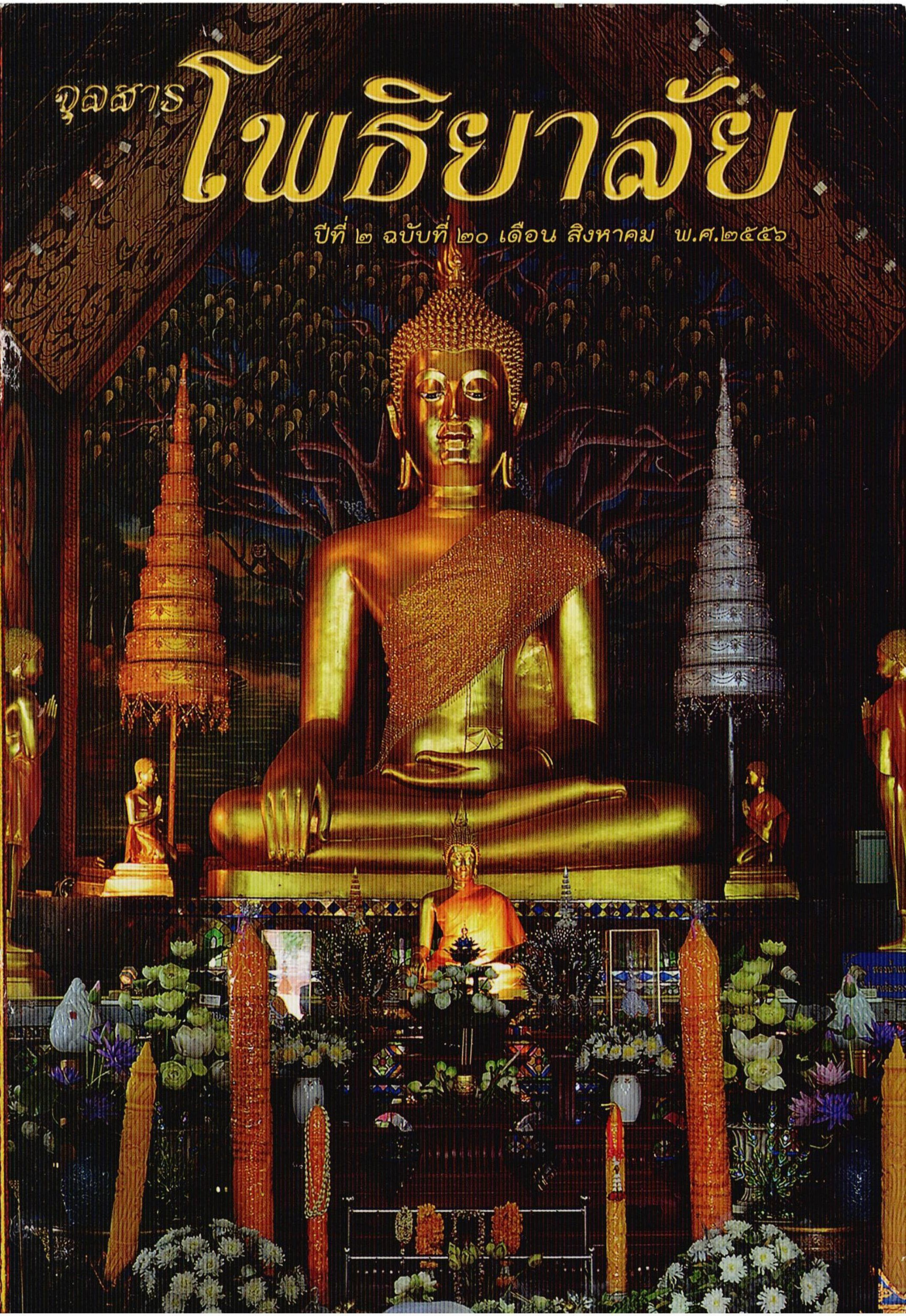
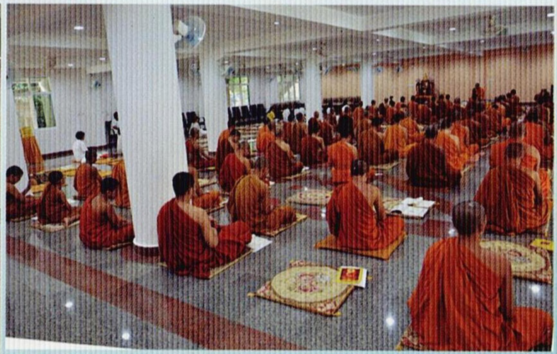
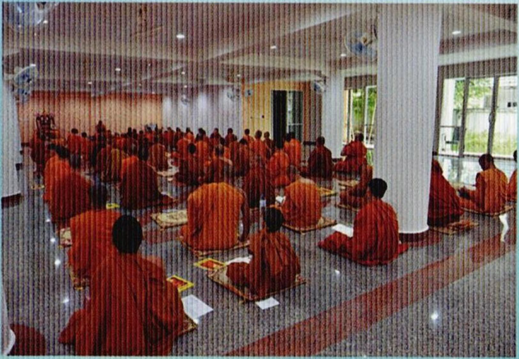
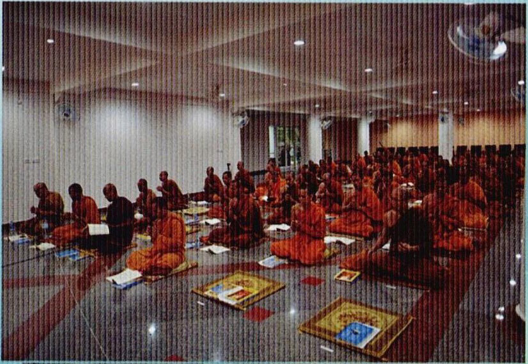
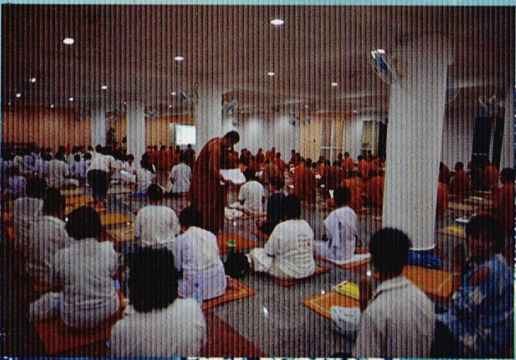
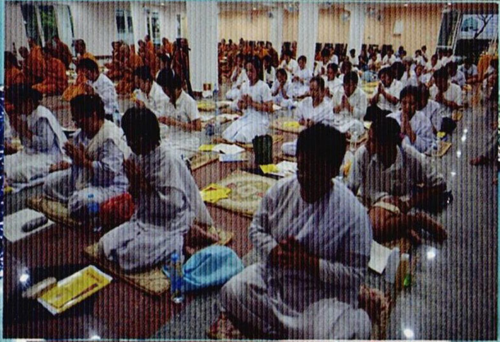
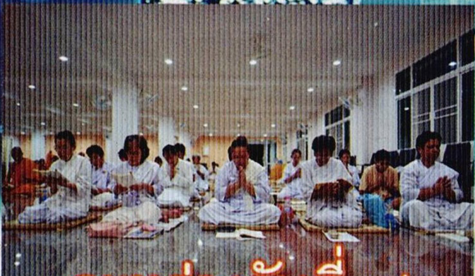
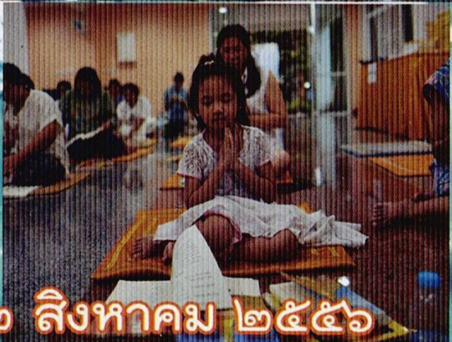
จุลสาร โพธิยาลัย

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๖

พระภิกษุ สามเณร และฆราวาส
ร่วมกันปฏิบัติธรรมเนื่องในวันแม่แห่งชาติ

ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

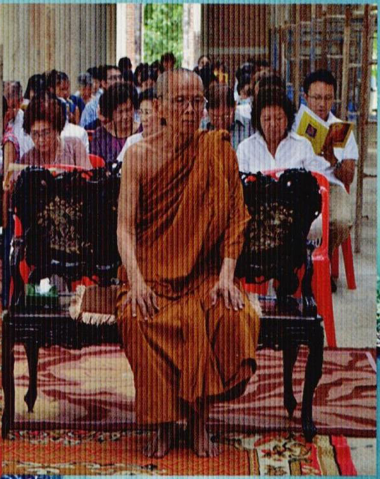
พิธีเวียนเทียน - บูชาประทีป ณ พระเจดีย์ฯ

ควันหลงพิธีฉลองสมโภชพระประธาน ขึ้นสู่ศาลาฯ

จุลสารสื่อธรรม นำพาสันติสุข

จุลสารแจกฟรี

ประธานที่ปรึกษา

พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก

อัคคมหาบัณฑิต

หัวหน้าบรรณาธิการ

พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร

คณะผู้จัดทำ

คณะสงฆ์วัดจากแดง

วัดจากแดง

๑๖ หมู่ ๖ ถ.เพชรหึงษ์ ซอยเพชรหึงษ์ ๑๐

ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง

สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐

๐๒ - ๔๖๔-๑๑๒๒, Fax ๐๒ - ๔๖๒-๕๙๒๘

ภาพปก คุณอภัย อัศวนันท์

ภาพประกอบ สิบปากว่า ไม่เท่าตาเห็น

สารบัญ

โย นิรุตฺตึ น สิกฺเขยฺย สิกฺขนฺโต ปิฏกตฺตยํ
ปเท ปเท วิกงฺเขยฺย วเน อนฺธคโช ยถา ฯ
นิรุตติ บ่ ขีดเขียน หวังเพียงเพียร เรียนพระไตร
ทุกบท ย่อมสงสัย ดุจช้างไพร ไร้ดวงตา

สถานีวิทยุชุมชนวัดจากแดง FM ๙๖.๗๕ MHz ออกอากาศทุกวัน เวลา ๐๔.๐๐ - ๒๓.๐๐ น.

www.bodhiyalai.org Email : bodhiyalai.magazine@gmail.com

บทนำ

ขอความสุขสวัสดีจงมีแด่ท่านผู้อ่านจุลสารโพธิยาลัยทุกๆท่าน จุลสารฯฉบับนี้ เป็นฉบับที่ ๒๐ เดือนสิงหาคม ซึ่งเป็นเดือนที่มีความสำคัญต่อชาวไทยเดือนหนึ่ง ซึ่งตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาฯ หรือวันแม่แห่งชาตินั่นเอง

วัดจากแดง นำโดยหลวงพ่อสุมนต์ นนฺทิโก เจ้าอาวาส และอาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร รองเจ้าอาวาส ได้จัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรมสำหรับพระภิกษุ สามเณร และฆราวาสขึ้น ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๒ สิงหาคม ซึ่งผลปรากฏก็เป็นที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่ง โดยแท้จริงแล้ว ไม่บ่อยนัก ที่จะได้เห็นพระภิกษุ สามเณร และฆราวาสเข้าปฏิบัติธรรมร่วมกันในกิจกรรมดังกล่าว ก็ได้นำภาพกิจกรรมบางส่วนมาให้ผู้อ่านได้ชมด้วย

วัดจากแดงขอเชิญทุกท่านที่มีความสนใจที่จะแบ่งปันเวลาเพื่อช่วยเหลือกิจการทางพระพุทธศาสนาตามความสามารถในโครงการ "พุทธอาสา" ซึ่งสามารถขอรับ - กรอกใบสมัครได้ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์วัดจากแดง

วัดจากแดงจะจัดให้มีการทอดกฐินสามัคคี ในวันอาทิตย์ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๖ โดยในวันที่ ๑๘ - ๑๙ ตุลาคมนั้น จะมีการสาธิตวิธีการทอผ้า ตัด เย็บ และย้อม ตามแบบวิธีโบราณ ท่านผู้ใดสนใจ ก็สามารถเข้าร่วมรับชมการสาธิตฯ ได้ในวันดังกล่าว

ข่าวแจ้งประชาสัมพันธ์ไปทางผู้ที่เข้าชม - รับฟังธรรมะจากทางเว็บไซต์ bodhiyalai.org ขณะนี้ทางเว็บไซต์ นำโดยคุณสุรศักดิ์ จินาพันธุ์ และทีมงานกำลังพัฒนาเว็บไซต์ bodhiyalai.org ให้มีคุณภาพและครอบคลุมเนื้อหาธรรมะมากยิ่งขึ้น เพื่อเผยแพร่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แพร่หลายเป็นไปอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

คณะผู้จัดทำ

bodhiyalai.magazine@gmail.com

เราคือใคร

ปิยโสภณ

เมื่อใจเป็นทุกข์ อย่าเพิ่งหาเพื่อนคุยคลายทุกข์ นั่นอาจเป็นการกลบทุกข์ไว้ ทำให้ไม่เห็นทุกข์จริง คิดดู ยิ่งปรับทุกข์ ยิ่งจมทุกข์ ลองหาเวลาอยู่กับตัวเองเงียบๆ ทำอะไรง่ายๆ สบายๆ อาจฟังดนตรีเบาๆ ทำงานศิลปะ หรืองานประดิษฐ์ ออกกำลังกาย อ่านหนังสือดี มีเวลานั่งระเบียงบ้าน เดินเล่นชายทะเล นั่งใต้ต้นไม้ใหญ่ นิ่งๆ ใคร่ครวญเรื่องชีวิตของตัวเองดูสักครั้งหนึ่ง

ลองตั้งคำถามง่ายๆว่า "เราคือใคร มาจากไหน เกิดมาเพื่ออะไร" นั่งหลับตาลงนิ่งๆ แล้วตั้งคำถามนี้ไว้ในใจ บริกรรมเบาๆ ว่า "เราคือใคร มาจากไหน เกิดมาเพื่ออะไร" ทั้งสามคำถามนี้ อาจจะยังไม่มีคำตอบจากปัญญาธรรมดาของเรา แต่เมื่อใดจิตสงบนิ่ง สิ่งหนึ่งจะเกิดขึ้นนั่นคือ คำตอบจากความจริงของชีวิต มิใช่ปัญญาจากความคิด แต่จะเป็นปัญญาจากภายใน

อะไรคือปัญญาจากภายใน อาจจะหาอาจารย์ตอบได้ยาก เพราะแต่ละชีวิต ก็มีกรรมเป็นของตนเอง คือมีตัวเองเป็นอาจารย์อยู่แล้ว ใครจะรู้เบื้องหลังชีวิตเราดีเท่ากับจิตของเรา เพราะจิตบรรทุกกรรมข้ามภพชาติมาเกิด จึงทำให้เราแตกต่างกัน. การจะหาคำตอบ ต้องมีความนิ่งความสงบเป็นฐาน ส่วนความรู้ ความคิด ความตรึกตรอง การช่วยเหลือจากผู้รู้ ก็เป็นส่วนประกอบ

ข้าพเจ้าเชื่อว่า ชีวิตเริ่มต้นที่ลมหายใจ เมื่อใดมีลมหายใจ เมื่อนั้นก็มีชีวิต. ลองหลับตาลงแล้วกำหนดดูลมหายใจเข้า - ออกดูบ้าง บางทีสิ่งเล็กน้อยเพียงลมหายใจนี้ อาจให้คำตอบที่ชัดเจนแก่เราได้

เราคือใคร หากตอบตามกิเลส เราจะปรุงแต่งด้วยตระกูล ลาภ ยศ เกียรติ สถานะทางสังคม สิ่งแวดล้อมมากมาย จะค้นหาคำตอบที่แท้จริงไม่ได้

เรามาจากไหน หากตอบตามเหตุปัจจัยที่เห็น สิ่งแวดล้อมธรรมดา ทุกคนตอบได้หมด แต่ถ้าจิตสงบนิ่ง ผู้รู้ภายในจะให้คำตอบถอยหลังย้อนอดีตได้อย่างน่าอัศจรรย์.

เราเกิดมาเพื่ออะไร ทุกคนก็ตอบได้ คือเพื่อแสวงหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องป้องกันภัยชีวิต. แต่ถ้าเริ่มต้นที่นิ่งดูลมหายใจ ตรึกตรองให้ลึกซึ้งอย่างสงบ ชีวิตมีมากกว่านั้นแน่นอน

พบไม้งาม เมื่อยามขวานบิ่น

ปะฐะมัง นะ ปะราชิโต สิปปัง ทุติยัง นะ ปะราชิโต ธะนัง
ตะติยัง นะ ปะราชิโต ธัมมัง จะตุตถัง กิง กะริสสะติ

"หากไม่แสวงหาศิลปะวิชาในปฐมวัย ไม่แสวงหาทรัพย์สินในมัชฌิมวัย ไม่แสวงหาธรรมในปัจฉิมวัย แล้วจักทำอะไรได้ในวัยแก่หง่อม"

ดับร้อน ตอนที่ ๓

ประณีต ก้องสมุทร

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

พระพุทธองค์ทรงแนะนำวิธีดับไฟ ๓ กองไว้ดังนี้

คนที่มีราคะตัณหา ยินดีพอใจในสิ่งต่างๆมี รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อยู่เสมอ ดิ้นรนที่จะแสวงหาสิ่งเหล่านั้นมาบำรุงบำเรอตนมิรู้หยุดหย่อน ต้องใช้ธรรมะคือ สันโดษ ความยินดีในของที่ตนมีอยู่ ไม่ต้องการของที่ตนไม่มี เช่น คนที่มีสามีภรรยาแล้ว ก็ยินดีพอใจเฉพาะภรรยาสามีของตนเท่านั้น ไม่ยินดีพอใจชายหญิงที่มิใช่สามีภรรยาของตน เพียงทุกคนประพฤติตนอยู่ในสันโดษ ไม่ล่วงศีลข้อกาเมเพียงข้อเดียว ปัญหาเรื่องการคบชู้ หรือผิดลูกเมียสามีผู้อื่น ตลอดจนการฉุดคร่า ข่มขืน ก็คงไม่มี

คนที่อยากได้โน่นได้นี่ไม่รู้จบสิ้น หรือไม่รู้จักพอใจในสิ่งที่ตนได้มา ถ้าใช้ธรรมะข้อนี้ก็คงเหลือกินเหลือใช้ ไม่ต้องเป็นหนี้สิน หรือไม่ต้องลักขโมย ฉ้อโกง เบียดบังทรัพย์สินของผู้อื่น นั่นคือพอใจเท่าที่ตนมี เท่าที่ตนหามาได้โดยชอบธรรม หรือพอใจเท่าที่ฐานะของตนจะอำนวยให้ ไม่พอใจเกินกว่านั้น เรียกว่าไม่อยากได้ให้เกินกำลัง เกินฐานะของตน

คนที่ขาดสันโดษจึง เป็นทุกข์เดือดร้อน เพราะต้องเที่ยวเสาะแสวงหาสิ่งต่างๆ มาบำรุงบำเรอความอยากของตน เมื่อได้มาแล้วก็อยากได้ต่อไปอีก ไม่รู้จักอิ่ม ไม่รู้จักพอ เมื่อไม่ได้ก็เป็นทุกข์ เศร้าโศกเสียใจ

โดยปกตินั้นน้ำในแม่น้ำยังมีเวลาพร่องหรือเต็มฝั่ง แต่ตัณหาความอยากความต้องการนั้น มีแต่พร่องอย่างเดียว ไม่มีเวลาเต็มเลย เพราะได้เท่าไรก็ไม่พอ ได้ภูเขาทองมาลูกหนึ่งแล้ว ก็ยังอยากได้ลูกที่สองอีกที่สามอีก เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า นตฺถิ ตณฺหาสมา นที แม่น้ำเสมอด้วยตัณหาไม่มี

ก็ราคะและตัณหานั้นเป็นเพียงชื่อหนึ่งของโลภะนั่นเอง

สันโดษจึงมีคุณมาก เพราะระงับความอยากเสียได้

อนึ่ง สันโดษ มิได้หมายถึง การงอมืองอเท้าไม่ทำการงาน รอคอยความช่วยเหลือของผู้อื่น นั่นเป็นลักษณะของโกสัชชะ ความเกียจคร้านอันเป็นอกุศล หากแต่ว่าสันโดษ หมายถึง ความยินดีพอใจเฉพาะของที่ตนมีตนได้ ไม่ยินดีพอใจในสิ่งที่ตนไม่มีและไม่ได้ คนสันโดษเป็นคนรู้จักอิ่ม รู้จักพอ ไม่มักมาก

สันโดษจึงเป็นกุศลที่ทุกคนควรเจริญให้มีขึ้น เป็นธรรมะที่ช่วยบรรเทาราคะตัณหาให้เบาบางลง เป็นมงคลข้อหนึ่งในมงคล ๓๘

ส่วนคนเจ้าโทสะ ขี้โกรธ ริษยา อาฆาต พยาบาท เห็นใครดีกว่าไม่ได้นั้นต้องใช้พรหมวิหาร คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นเครื่องแก้

การปลูกเมตตาความรักลงในบุคคลทั่วไป ไม่ว่ามิตรหรือศัตรู ในลักษณะที่ว่า เราเกลียดทุกข์รักสุขอย่างไร คนอื่นเขาก็เกลียดทุกข์รักสุขอย่างนั้น แต่ความรักด้วยเมตตานั้น ต่างจากความรักด้วยราคะตัณหา

ความรักด้วยเมตตานั้น เป็นความปรารถนาให้คนและสัตว์ทั่วไปทุกหมู่เหล่า ทั้งที่เป็นมิตรและศัตรู ทั้งคนที่รู้จักและไม่รู้จัก มีความสุข ปราศจากทุกข์เวรภัยทั้งปวง โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน เมื่อเห็นเขาได้ดีมีสุข พ้นจากความทุกข์เดือดร้อนก็มีมุทิตาจิต พลอยยินดีด้วย ไม่ริษยาในความสุขของเขา มุทิตาจิตจึงเป็นกุศลเช่นเดียวกับเมตตา

ส่วนความรักด้วยตัณหาราคะนั้น เป็นความต้องการอยากได้มาเป็นของตน เพื่อตนโดยประการเดียว หรือมิฉะนั้นก็เพราะต้องการให้เขารักตอบรักเพราะต้องการสิ่งตอบแทน ความรักด้วยราคะตัณหาจึงเป็นอกุศล

บางคนอาจจะคิดว่า "ฉันไม่รู้จะเมตตาเขาได้อย่างไร ในเมื่อเขาเลวเหลือเกิน หาดีอะไรไม่ได้เลย" ความคิดอย่างนี้ ก็ขอให้คิดเสียใหม่ว่า คนเราที่จะเลวไปหมดทุกอย่างนั้นเป็นไปไม่ได้ ทุกคนย่อมต้องมีทั้งความดีและความเลว บางคนอาจจะดีมากเลวน้อย บางคนดีน้อยเลวมาก ลองค้นหาด้วยใจเป็น

ธรรมเถิด แล้วท่านจะพบความดีของทุกคนไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง เว้นเสียแต่ว่าเราได้ปล่อยให้อคติความลำเอียง ครอบงำจิตใจของเราเสียจนค้นไม่พบ แต่ถ้าพบแล้ว ก็จงดูที่ความดีส่วนนั้นของเขา แล้วเราก็จะเมตตาเขาได้

ถ้าท่านค้นหาเท่าใดก็ไม่พบความดีในบุคคลนั้นเลย ก็จงเกิดกรุณาสงสารเขาเถิดว่า คนเช่นนี้น่าสงสารนัก เพราะเขามีอบายคอยอยู่เบื้องหน้า แล้วจงพยายามช่วยเหลือเขา หากช่วยไม่ได้จริงๆก็ต้องวางใจเป็นอุเบกขา พิจารณาว่าสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน ย่อมเป็นไปตามกรรมที่เขาทำไว้ เขาทำกรรมมาอย่างนั้นจึงเป็นอย่างนั้น

โดยความเป็นจริงแล้ว เราจะหวังให้ทุกคนเป็นคนดีถูกใจเราไปทุกอย่างนั้นเป็นไปไม่ได้ เพราะการอบรมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันของแต่ละคนต่างกัน อุปนิสัยใจคอที่เคยสั่งสมมาในอดีตก็ต่างกัน ในทำนองเดียวกันเราจะหวังให้การกระทำของเราถูกใจทุกคนนั้น ก็เป็นไปไม่ได้เช่นกัน เพราะถ้าเป็นไปได้แล้วโลกนี้คงสงบสุข ไม่วุ่นวายเดือดร้อนอย่างทุกวันนี้ แม้การนินทาว่าร้ายก็คงไม่มี แต่การนินทาว่าร้ายก็มีอยู่คู่โลก เป็นธรรมประจำโลก แม้พระพุทธองค์ผู้ทรงเพียบพร้อมด้วยเพราะรูปสมบัติ จริยสมบัติ และคุณสมบัติ ก็ยังไม่พ้นคนนินทา การแสดงธรรมของพระองค์ก็มิได้ถูกใจใครไปทั้งหมด มิฉะนั้นแล้วคนในสมัยโน้นก็คงนับถือพระพุทธศาสนากันทุกคน

ก็เมื่อคนและสัตว์มีความแตกต่างกัน ตามการกระทำของตนทั้งในอดีตและปัจจุบัน เราจะยึดถือการกระทำของเขาที่ไม่ถูกใจเรา มาเป็นเหตุให้เกิดความขุ่นข้องหมองใจเดือดร้อนใจกันทำไม ให้อภัยกันเสีย มิเป็นสุขใจกว่าหรือ แต่ละคนมีชีวิตอยู่ไม่นานเลยก็จะจากโลกนี้ไป จึงไม่ควรจากไปด้วยความขุ่นข้องหมองใจในกันและกัน แต่ควรจะจากไปด้วยความปลอดโปร่งสบายใจ

พระพุทธองค์ตรัสว่า เมื่อจิตเศร้าหมองทุคติเป็นอันหวังได้ เมื่อจิตไม่เศร้าหมองสุคติเป็นอันหวังได้

(โปรดติดตาม วิธีดับไฟคือโทสะ และ ไฟคือโมหะ ต่อในคราวหน้า)

บุคคนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก

เขมา เขมะ

เจริญพรสาธุชนทุกท่าน ชีวิตมนุษย์นั้นล้วนแล้วแต่ต้องตกอยู่ภายในโลกธรรม ๘ อันได้แก่ ได้ลาภ เสื่อมลาภ ได้ยศ เสื่อมยศ สุข ทุกข์ สรรเสริญและนินทา ซึ่งล้วนแล้วแต่จะปรากฏแก่เราทุกผู้ทุกคน ไม่เว้นแต่ละวัน ในบทความนี้อาตมาจะขอนำเสนอวิธีที่จะปฏิบัติตนต่อคำนินทาให้ได้ทราบกัน

พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในพระไตรปิฎก มีคำกล่าวว่า “คนที่ถูกด่าแล้วไม่โกรธหาได้ยาก แต่คนที่โดนชมแล้วไม่ยิ้มหาได้ยากกว่า”

นี่ก็หมายความว่า คำสรรเสริญเยินยอเป็นสิ่งที่คนเราทุกคนต้องการ และในทางกลับกัน คำตำหนิ คำนินทา ก็เป็นสิ่งที่ไม่มีใครต้องการ แต่ก็เป็นความจริงที่ว่า แม้ว่าเราทุกคนจะไม่ต้องการคำตำหนิคำนินทา แต่เราก็ได้ยินคำตำหนิคำนินทานั้นอยู่เสมอๆ เมื่อเป็นเช่นนี้เราจะทำอย่างไรเมื่อได้รับคำนินทา

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในคัมภีร์ธรรมบท มีใจความตอนหนึ่งว่า การนินทาและการสรรเสริญนั้นเป็นของเก่า ไม่ใช่เป็นของเพิ่งมีในวันนี้ ชนทั้งหลายย่อมนินทาผู้นั่งนิ่งบ้าง ย่อมนินทาผู้พูดมากบ้าง ย่อมนินทาผู้พูดพอประมาณบ้าง คนที่ไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก คนผู้ถูกนินทาโดยส่วนเดียวหรือว่าถูกเขาสรรเสริญโดยส่วนเดียว ไม่เคยมี จักไม่มี และไม่มีอยู่ในบัดนี้ *(ขุ.ธ.๓/๔๖๒)*

อันนี้แสดงให้เห็นว่า คำนินทานั้นเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของโลก เช่นเดียวกับต้นไม้ ภูเขา แม่น้ำ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของโลกฉันใด คำตำหนิ คำนินทาก็เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของโลกฉันนั้น เพราะฉะนั้นเราจึงไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำนินทาซึ่งเป็นโลกธรรมนั้น

สุนทรภู่กวีเอกของโลกได้ประพันธ์เป็นบทกลอนไว้ตอนหนึ่งว่า

อันนินทากาเลเหมือนเทน้ำ
ไม่ชอกช้ำเหมือนเอามีดมากรีดหิน
แม้องค์พระปฏิมายังราคิน
คนเดินดินหรือจะสิ้นคำนินทา

ท่านบอกว่า การนินทาก็เหมือนการเอาน้ำไปรดอะไรสักอย่างหนึ่ง ไม่มีความหมายอะไร รดไปแล้วเดี๋ยวมันก็แห้ง แต่การที่เราเอามีดไปกรีดหินนั้นมันจะมีรอย แต่การนินทาไม่เป็นอย่างนั้น นี่ก็แสดงให้เห็นว่า คำนินทานั้นเป็นเพียงแค่ลมปากที่ผ่านมาแล้วก็ผ่านไป ไม่มีค่าอะไรที่เราจะต้องเป็นทุกข์ไปกับมัน ท่านบอกว่า แม้แต่พระพุทธรูปที่นั่งอยู่เฉยๆ คนก็ยังนินทาได้ นับประสาอะไรกับคนที่มีชีวิตอยู่ ซึ่งมีทั้งความดีบ้างความชั่วบ้าง เพราะฉะนั้นก็เป็นไปไม่ได้ที่จะไม่ถูกนินทา

ในโคลงโลกนิติบทหนึ่งท่านได้ประพันธ์ไว้ว่า

ห้ามเพลิงไว้อย่าให้ มีควัน
ห้ามสุริยะแสงจันทร์ ส่องไซร้
ห้ามอายุให้หัน คืนเล่า
ห้ามดั่งนี้ไว้ได้ จึ่งห้ามนินทา

ถ้าใครก่อไฟแล้วไม่มีควัน หรือใครสามารถห้ามดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ไม่ให้ส่องแสงได้ หรือห้ามอายุของตัวเองไม่ให้แก่ หรือเมื่อแก่แล้วก็ให้กลับไปเป็นหนุ่มสาวเหมือนเดิม ถ้าใครสามารถห้ามสิ่งเหล่านี้ได้จึงค่อยห้ามคำนินทา แต่ถ้าไม่สามารถห้ามสิ่งเหล่านี้ได้ ก็อย่าหมายใจว่าจะห้ามคำนินทาได้

คนเราจะพึงหลีกเว้นจากการนินทาได้โดยง่ายก็หาไม่ คนที่ควรคบหาก็มีฉันทะต่างๆ กัน คนหนึ่งได้รับการยกย่องด้วยคุณธรรมข้อใด คุณธรรมข้อนั้นแหละคนอื่นกลับได้รับการนินทา

หมายความว่า ในการกระทำเดียวกัน ไม่ได้หมายความว่าคนที่ทำจะได้รับคำสรรเสริญเหมือนกัน คนหนึ่งทำอาจได้รับคำสรรเสริญเยินยอ แต่เมื่ออีกคนหนึ่งทำอาจได้รับคำติเตียนก็ได้ เช่น ในอาวาริยชาดก (ขุ.ฉักก.ชา./๑) ท่านเล่าว่า

พระโพธิสัตว์เป็นดาบส อาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่งเป็นเวลานาน ต่อมาได้เข้ามาในเมืองเพื่อรับประทานอาหารที่ดีบ้าง เมื่อไปบิณฑบาตในเมือง พระราชาเห็นก็รู้สึกเลื่อมใสในอิริยาบถที่ดูสงบเสงี่ยม จึงนิมนต์ให้พักอยู่ในอุทยาน ทุกครั้งที่พระราชาไปหา ดาบสโพธิสัตว์ก็จะแสดงธรรมให้ฟังว่า ขอให้พระราชาจงมีเมตตา จงอย่าโกรธ เมื่อมีเมตตาแล้วตัวเองก็จะมีความสุข แผ่เมตตาไปยังประชาชนทั้งหลาย ก็จะทำให้ประชาชนทั้งหลายมีความสุข ถ้าพระราชาโกรธแล้วพูดอะไรออกไป ก็สามารถฆ่าคนได้แม้เพียงคำพูดเพียงคำเดียว เพราะ ฉะนั้นไม่ควรโกรธ จงมีเมตตา

สอนอย่างนี้ ปรากฏว่าได้รับความเลื่อมใสจากพระราชา พระราชาถวายหมู่บ้าน ๑ ตำบลให้ดาบสเก็บส่วย ดาบสไม่ต้องการ พระราชาก็เลยนิมนต์ให้ดาบสพักอยู่ในอุทยาน และอุปถัมภ์บำรุงเป็นอย่างดีถึง ๑๒ ปี ต่อมาดาบสคิดถึงป่า ก็เลยหนีไปอยู่ป่าโดยไม่ได้บอกให้พระราชาทรงทราบ ในระหว่างทางได้เจอแม่น้ำสายหนึ่ง และก็เห็นคนแจวเรือจ้างคนหนึ่ง จึงเข้าไปขออาศัยที่จะข้ามฝั่ง แล้วก็บอกว่าตัวท่านนั้นไม่มีทรัพย์สมบัติใดๆ ที่จะจ่ายเป็นค่าโดยสาร แต่จะบอกทางแห่งความเจริญในปัจจุบันให้เป็นค่าตอบแทน คนแจวเรือก็ตกลง

เมื่อข้ามถึงฝั่ง ดาบสก็สอนเรื่องเหตุแห่งความเจริญในปัจจุบันหรือเหตุแห่งความเจริญแห่งโภคทรัพย์ว่า ต่อไปขอให้ท่านเก็บค่าโดยสารของผู้โดยสารก่อนที่ข้ามฝั่ง เพราะว่าความคิดของคนก่อนที่จะข้ามฝั่งกับตอนที่ข้ามฝั่งแล้วไม่เหมือนกัน ก่อนที่จะข้ามฝั่งเขาคิดแต่จะข้ามให้ถึงฝั่ง

ท่านจะเรียกเก็บค่าโดยสารเท่าไรเขาก็จะจ่ายให้ท่าน แต่เมื่อข้ามถึงฝั่งแล้วความคิดเขาก็เปลี่ยนไป เขาอาจจะไม่จ่ายค่าโดยสารให้ท่านก็ได้ ท่านก็จะเสื่อมจากทรัพย์ที่ควรจะได้ เพราะฉะนั้นท่านจะต้องเก็บค่าโดยสารเสียก่อน

แล้วบอกเหตุแห่งความเจริญในธรรมว่า ขอให้ท่านจงมีเมตตา ขอให้ท่านอย่าโกรธ คนแจวเรือได้ฟังแค่นี้ก็โกรธ ถามว่า แค่นี้เองหรือคือสิ่งที่ท่านให้แก่เรา แล้วก็ผลักดาบสล้มลง ตามด้วยตบปาก

สรุปว่า ในการกระทำเดียวกัน ดาบสแสดงธรรมแก่พระราชาว่าอย่าโกรธ ได้รับหมู่บ้านส่วยเป็นรางวัล เมื่อแสดงธรรมแก่คนแจวเรือว่าอย่าโกรธ กลับได้รับการตบปาก นี่แสดงให้เห็นว่า ในการกระทำเดียวกันผู้ทำก็คนเดียวกัน แต่ต่างกาละเทศะต่างวาระกัน ผลที่ได้รับก็ยังต่างกัน เพราะฉะนั้นถ้าเราทำอะไรซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามแล้ว แต่กลับได้รับการนินทา การว่าร้าย เราก็ไม่ควรหวั่นไหวกับคำพูดเหล่านั้น

ท่านพระมหากัจจานเถระ (ขุ.เถร.๓/๒๗๗) ได้กล่าวคาถาไว้ตอนหนึ่งว่า

น ปเร วจนา โจโร น ปเร วจนา มุนิ

อตฺตานญฺจ ยถา เวทิ เทวาปิ นํ ตถา วิทู ฯ

คนเราย่อมไม่เป็นโจรเพราะคำของบุคคลอื่น ไม่เป็นมุนีเพราะคำของบุคคลอื่น บุคคลรู้จักตนเองว่าเป็นอย่างไร แม้เทวดาก็รู้จักบุคคลนั้นว่าเป็นอย่างนั้น

พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในมหาวิยูหสูตร (ขุ.สุ.๒/๘๑๒) ตอนหนึ่งว่า

หากว่าบุคคลย่อมเป็นคนเลวเพราะคำที่ผู้อื่นตำหนิไซร้ ก็ไม่พึงมีใครๆ เป็นผู้วิเศษในธรรมทั้งหลาย เพราะว่าคนส่วนมากย่อมกล่าวธรรมของผู้อื่นว่าเป็นธรรมเลว ชนทั้งหลายกล่าวยืนยันในธรรมอันเป็นทางดำเนินของตนว่ายอดเยี่ยม

สรุปใจความของข้อความที่กล่าวมาตรงนี้ว่า คนเราจะเป็นคนดีหรือคนชั่วก็อยู่ที่การกระทำของเราเอง ไม่ได้อยู่ที่คำพูดของคนอื่น ถ้าหากว่าเราจะเป็นคนดีเพราะการสรรเสริญของคนอื่นแล้ว ในโลกนี้ก็ไม่มีใครเป็นคนดีสักคนหนึ่ง เพราะว่าคนส่วนมากชอบตำหนิคนอื่น และชอบยกตัวเองว่าตัวเองเท่านั้นที่เป็นคนดี

โดยสรุปทั้งหมดที่กล่าวมาเกี่ยวกับคำนินทานี้ สรุปได้ว่า

๑. คำนินทานั้นเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งที่มีประจำโลก เช่นเดียวกับภูเขา ต้นไม้ แม่น้ำ คน สัตว์ สิ่งของทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของโลกฉันใด คำนินทาก็เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของโลกฉันนั้น

๒. คนที่ไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก ไม่ว่าในอดีตที่ผ่านมา ในปัจจุบันหรือแม้แต่ในอนาคต

๓. ความดีความชั่วนั้นอยู่ที่การกระทำ ไม่ได้อยู่ที่คำพูดของคนอื่น ถ้าเราทำดีแล้ว แม้คนอื่นจะตำหนินินทา เราก็ยังคงเป็นคนดี ในทางกลับกัน ถ้าเราทำในสิ่งที่ไม่ดี แม้จะได้รับคำสรรเสริญจากคนทั่วเมือง เราก็เป็นคนไม่ดีอยู่นั่นเอง เพราะฉะนั้นเมื่อเราได้รับคำนินทาขอให้เราคิดว่า คำนินทานี้ไม่ใช่สิ่งที่จะนำมาตัดสินคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่ดี สิ่งที่จะนำมาตัดสินคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่ดีก็คือการกระทำ เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรที่จะไปหวั่นไหวกับคำนินทาเหล่านั้น นี่คือข้อแนะนำเรื่องวิธีปฏิบัติต่อคำนินทา

เล่าให้อ่าน เขียนให้ฟัง ตอน "เจดีย์" ตอนที่ ๒

เขมา เขมะ

ขอความสุขสวัสดี จงมีแด่ท่านผู้อ่านจุลสารโพธิยาลัยทุกท่าน

ในฉบับที่แล้วผู้เขียนได้เขียนพระเจดีย์ที่ปรากฏอยู่ในพระพุทธศาสนา ในยุคที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ซึ่งเรื่องราวต่างๆยังไม่จบ

โดยผู้เขียนได้ปรารภเหตุของการ เขียนขึ้นเนื่องด้วยมีพุทธศาสนิกชน กลุ่มหนึ่ง ได้เข้ามาทำความสะอาดพระเจดีย์สมันตมหาปัฏฐาน ซึ่งเป็น กิจกรรมที่น่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง

ฉบับนี้ผู้เขียนก็จะหยิบยกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระเจดีย์ที่ปรากฏ อยู่ในอรรถกถาธรรมบทให้ผู้อ่านได้รับทราบกันเป็นลำดับต่อไป

เรื่องบุรพกรรมของกุกกุฏมิตรพร้อมด้วยบุตรและสะใภ้

ในสมัยหนึ่ง พวกภิกษุสนทนากันว่า "อะไรหนอ เป็นอุปนิสัยแห่ง โสดาปัตติมรรคของนายพรานกุกกุฏมิตรพร้อมทั้งบุตรและสะใภ้ นายพราน กุกกุฏมิตร เกิดในตระกูลของพรานเนื้อเพราะเหตุอะไร ?"

พระศาสดาเสด็จมาแล้วตรัสถามว่า "ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้พวกเธอนั่ง สนทนากันด้วยเรื่องอะไรหนอ ?" เมื่อภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่า "ด้วยเรื่องชื่อ นี้พระเจ้าข้า" พระศาสดาตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย ในอดีตกาล หมู่ชนจัดสร้าง เจดีย์เพื่อบรรจุพระธาตุของพระกัสสปะสัมมาสัมพุทธเจ้า กล่าวกันอย่างนี้ว่า "อะไรหนอ จักเป็นดินเหนียว อะไรหนอ จักเป็นน้ำ (ประสาน) แห่งเจดีย์นี้?"

ทีนั้น พวกเขาได้มีปริวิตกนี้ว่า "หรดาล และมโนสิลาจักเป็นดิน เหนียว น้ำมันงาจักเป็นน้ำ(ประสาน)" พวกเขาตำหรดาลและมโนสิลาแล้ว ผสมกับน้ำมันงา ก่อด้วยอิฐ ปิดด้วยทองคำ แล้วเขียนลวดลายข้างใน แต่ที่ มุขภายนอกมีอิฐเป็นทองทั้งแท่งเทียว อิฐแผ่นหนึ่งๆมีค่าแสนหนึ่ง

พวกเขาได้ก่อสร้างเจดีย์เสร็จแล้ว พอถึงกาลเวลาที่จะบรรจุพระธาตุ

ต่างพากันคิดว่า "ในกาลบรรจุพระธาตุ ต้องการทรัพย์อีกเป็นจำนวนมาก พวกเราจะแต่งตั้งใครเป็นหัวหน้า"

ขณะนั้น เศรษฐีบ้านนอกคนหนึ่งกล่าวว่า "ข้าพเจ้าจักเป็นหัวหน้า" ได้ใส่เงิน ๑ โกฏิ ในที่บรรจุพระธาตุ ชาวแว่นแคว้นเห็นกิริยานั้น ติเตียนว่า "เศรษฐีในกรุงย่อมรวบรวมทรัพย์ไว้ถ่ายเดียว ไม่อาจเป็นหัวหน้าในเจดีย์เห็นปานนี้ได้ ส่วนเศรษฐีบ้านนอก ใส่ทรัพย์ ๑ โกฏิ คงได้เป็นหัวหน้าแน่"

เศรษฐีในกรุงนั้นได้ยินถ้อยคำของชนเหล่านั้นแล้ว กล่าวว่า "เราจักให้ทรัพย์ ๒ โกฏิ แล้วจะเป็นหัวหน้า" จึงได้ให้ทรัพย์ ๒ โกฏิ

เศรษฐีบ้านนอกคิดว่า "เราเองจักเป็นหัวหน้า" จึงได้มอบทรัพย์ ๓ โกฏิ

ครั้นเศรษฐีทั้ง ๒ ต่างไม่ยอมแพ้กัน พากันเพิ่มเติมทรัพย์ด้วยอาการอย่างนั้น เศรษฐีในกรุงได้ให้ทรัพย์ ๘ โกฏิ ส่วนเศรษฐีบ้านนอกมีทรัพย์อยู่ในเรือนทั้งสิ้น ๙ โกฏิเท่านั้น จึงคิดว่า "ถ้าเราให้ทรัพย์ ๙ โกฏิไซร้ เศรษฐีนี้จักกล่าวว่า "เราจักให้ ๑๐ โกฏิ" เมื่อเป็นเช่นนั้น ความหมดทรัพย์ของเราจักปรากฏ" เศรษฐีบ้านนอกจึงกล่าวอย่างนี้ว่า "เราจักให้ทรัพย์ประมาณเท่านี้และเรา พร้อมทั้งลูกและเมียจักเป็นทาสของเจดีย์" ดังนี้แล้วพาบุตรทั้ง ๗ คน สะใภ้ทั้ง ๗ คน และภรรยา มอบแก่เจดีย์พร้อมกับตน

ชาวแว่นแคว้นเห็นความตั้งใจดังนั้นแล้ว จึงแต่งตั้งให้เศรษฐีบ้านนอกเป็นหัวหน้าในการบรรจุพระธาตุ ด้วยเหตุผลว่า "ชื่อว่าทรัพย์ใครๆก็อาจทำให้เกิดขึ้นได้ แต่เศรษฐีบ้านนอกนี้พร้อมทั้งภรรยา บุตร และสะใภ้ได้มอบตัวอุทิศให้แก่เจดีย์ ซึ่งเป็นกิจที่ใครๆกระทำได้ยาก" ดังนั้นชนทั้ง ๑๖ คน ได้เป็นทาสของเจดีย์ด้วยประการฉะนี้ แต่ชาวแว่นแคว้นได้ทำพวกเขาให้เป็นไท แม้เมื่อเป็นเช่นนั้น พวกเขาก็ปฏิบัติดูแลเจดีย์อยู่ที่นั้นตลอดอายุ จุติจากอัตภาพนั้นแล้วบังเกิดในเทวโลก เมื่อชนเหล่านั้น อยู่ในเทวโลกตลอด ๑ พุทธันดร ได้มาเกิดในสมัยพระพุทธเจ้าพระสมณะโคดม และได้บรรลุพระโสดาบันด้วยกันทั้งหมด

ท่อง – จำ

รุ่งอรุณ จันทร์สงคราม

การพูดถึงเรื่องท่องจำในสมัยนี้ อาจดูเป็นที่ขัดกับกระแสของสังคมส่วนใหญ่ เพราะในยุคสมัยแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กได้รู้จักคิด สะกิดให้รู้จักถาม จำอย่างเดียวไม่พอ ต้องคิดและเข้าใจด้วย ในระยะหลายปีที่ผ่านมามีโฆษณาในกรอบความคิดเช่นนี้ และด้วยข้อจำกัดของการโฆษณาในเรื่องเวลาเป็นต้น ทำให้ไม่อาจลงรายละเอียดหรือแยกแยะประเด็นต่างๆ ให้ชัดเจนได้ จึงทำให้เกิดกระแสต่อต้านการท่องจำขึ้นพอสมควร แม้ว่าจะมีการชี้แจงแนวคิดในการทำโฆษณาชิ้นนั้นว่าไม่ได้บอกว่าการท่องจำไม่ดีและการท่องจำยังเป็นสิ่งที่จำเป็นในบางวิชาก็ตาม แต่เมื่อคนทั่วไปฟังถ้อยคำในโฆษณานั้นแบบผ่านๆ ประกอบกับความรู้สึกแง่ลบต่อการท่องจำที่มีเป็นพื้นอยู่แล้ว จึงทำให้กระแสการดูแคลนการท่องจำเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดายและแผ่ไปทั่ว

การท่อง คืออะไร

การท่อง คือการทำให้คล่องหรือทำให้เกิดความเชี่ยวชาญชำนาญช่ำชอง

ในภาษาไทยเรามีคำว่า "ท่อง" ประกอบอยู่กับคำอื่นๆ เช่น ท่องเที่ยว แม้คำว่า "ท่อง" ในคำว่า "ท่องเที่ยว" นี้จะมีความหมายว่าเคลื่อนไป เหมือนกับที่พูดว่าเดินท่องไปในที่ต่างๆ ก็ตาม แต่ความหมายในแง่มุมว่าทำให้คล่องก็ยังพอมองเห็นได้ เพราะเมื่อมีการท่องเที่ยว ความคล่องตัวในการเดินทาง ความช่ำชองในเส้นทางก็เกิดขึ้นกับผู้นั้น

สมัยก่อน การถ่ายทอดองค์ความรู้อาศัยสื่อคือภาษาเป็นสำคัญ เมื่อองค์ความรู้ถูกถ่ายทอดโดยวิธีปากต่อปากที่เรียกว่า "มุขปาฐะ" การเล่าท่องก็เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดจำเนื้อหาขององค์ความรู้นั้นได้ เมื่อองค์ความรู้นั้นถูกบันทึกไว้เป็นตัวหนังสือ การท่องบ่นสาธยายหรือการท่อง

หนังสือจึงเกิดขึ้น ประกอบกับการศึกษาหาความรู้ในสมัยก่อนเน้นความรู้ด้านอักษรศาสตร์เป็นสำคัญ การท่องจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับปากโดยตรง แม้คำว่า "ท่อง" จะมีความหมายว่าทำให้คล่องซึ่งจะเป็นการทำอย่างใดก็ได้ที่จะทำให้เกิดความคล่องขึ้นก็ตาม แต่ในบทความนี้มุ่งที่การทรงจำองค์ความรู้ทางพระศาสนาที่มีหนังสือเป็นสื่อสำคัญ ดังนั้น การท่องในที่นี้จึงหมายถึงการท่องที่เข้าใจกันอยู่โดยทั่วไปอันเป็นการท่องหนังสือเพื่อให้เกิดการทรงจำองค์ความรู้นั้นๆ ได้อย่างไม่ผิดเพี้ยนบกพร่อง

ความจริงก็เป็นที่รับรู้กันอยู่โดยทั่วไปแล้วว่า การจำ การท่องจำนั้นมีประโยชน์ แม้วิชาสายวิทย์-คณิตเองที่เป็นวิชาทางด้านใช้ความคิดก็ยังต้องมีการจำสูตรต่างๆ ปัจจุบันอาจมีการจำโดยไม่ต้องท่องเช่นการเรียนรู้แบบจินตคณิต แต่ก็ต้องไม่ลืมว่าการเรียนรู้นั้นมีหลากหลายแบบ ขึ้นอยู่กับว่าแบบไหนจะเหมาะกับผู้เรียนคนใด

ความหมายของคำว่า "ปฏิรูป" คือความเหมาะสมหรือการทำให้เหมาะสม เมื่อแต่ละคนมีความแตกต่างกันตามอุปนิสัยที่สั่งสมมา การท่องจึงเป็นความเหมาะสมสำหรับผู้ที่สั่งสมอุปนิสัยเช่นนั้นมา

ขอเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้คนในยุคนี้คุ้นเคยเพื่อให้เห็นคุณค่าของการทรงจำ แม้ว่าสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบนี้จะหวังให้มีคุณค่าเหมือนการทรงจำของคนทุกอย่างไม่ได้ก็ตาม

เราเห็นกันว่าเครื่องคอมพิวเตอร์มีความเป็นเลิศในด้านการคิดคำนวณประมวลผลได้อย่างรวดเร็ว แต่เราก็ต้องไม่ลืมว่าหากไม่มีการบรรจุข้อมูลลงไปในเครื่องคอมพิวเตอร์ก่อน เครื่องคอมพิวเตอร์ก็ไม่อาจจะเชื่อมโยงข้อมูลหรือทำอะไรได้

เราชื่นชมในความรวดเร็วแม่นยำของระบบการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ เพราะสามารถตอบสนองความต้องการของเราได้ในบัดดล

เหมือนกับที่เราชื่นชอบในความรวดเร็วของยานพาหนะทั้งหลายที่พาเราไปถึงจุดหมายได้อย่างเหนือธรรมดา จึงทำให้เกิดรู้สึกหงุดหงิดเมื่อมีสิ่งใดมาทำให้ความรวดเร็วนั้นต้องหยุดชะงักลง การบันดาลโทสะจนถึงทำร้ายกันจึงเกิดขึ้นได้ง่ายๆ เพียงเพื่อขจัดเหตุที่ทำให้ความเร็วนั้นถูกขัดขวาง

การเป็นไปแบบธรรมชาติไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือเดือดร้อน

แต่ละคนนั้นมีการสั่งสมมาแตกต่างกัน บางคนจำโดยไม่ต้องท่อง แต่บางคนท่องจึงจะจำได้

การจำโดยอาศัยวิธีการท่องนั้นเป็นการฝึกฝนอบรมวิริยะอุตสาหะ ความเพียรพยายามในรูปแบบหนึ่ง ก่อให้เกิดความตั้งมั่นอธิษฐานใจที่จะทำให้ได้ กำหนดเวลาให้ตนเองเพื่อทำสิ่งนั้นให้ได้ ทำให้ไม่ถูกดึงไปทำในสิ่งที่อาจเป็นโทษภัยแก่ตนเอง

ข้อมูลจากการจำทำให้สามารถเชื่อมโยงไปหาสิ่งอื่นๆ ทั้งที่เหมือนกันและต่างกันได้ และสามารถแตกกระจายความคิดออกไปได้จากข้อมูลที่ทรงจำไว้นั้น

ฝนตกมิได้เพียงทำให้พื้นดินเปียกชุ่มเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อเนื่องอีกมากมาย เช่น ช่วยให้ต้นไม้งอกงาม ช่วยให้อากาศคลายร้อน ช่วยให้แหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์

การท่องก็เช่นเดียวกันมิได้จบลงเพียงแค่การจำได้เท่านั้น แต่ยังมีผลต่อเนื่องอีกมากมายนัก

กล่าวสำหรับการท่องเพื่อการทรงจำองค์ความรู้ทางพระศาสนา

แม้จะกล่าวกันว่าองค์ความรู้มีมากมายหลากหลาย ไม่จำเป็นต้องเป็นองค์ความรู้แบบสำเร็จรูปที่แต่ก่อนสอนกันมาอย่างไร ปัจจุบันก็ยังสอนกันอย่างนั้น

เป็นความจริงที่องค์ความรู้มีมากมายหลากหลายดุจใบไม้ในป่าใหญ่

แต่องค์ความรู้ทางพระศาสนาเป็นดุจใบไม้ในกำมือที่จะเป็นตัวยาสมุนไพรใช้ขจัดทุกข์ที่เกิดจากโรคได้ องค์ความรู้เช่นนี้แม้จะมีอยู่ตามธรรมชาติก็ตาม แต่การที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะค้นพบได้และนำมาเปิดเผยชี้แจงแสดงถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้ด้วยนั้น ก็ต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานไม่น้อยกว่าสี่อสงไขยแสนกัปหลังจากได้รับการชี้ชัดจากองค์พระบรมครูผู้ตรัสรู้มาก่อนว่าต่อไปในภายหน้าผู้นี้จะเป็นผู้ที่ตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณเช่นกัน

การอบรมสั่งสมประสบการณ์ด้านความดีงามที่เรียกว่าการบำเพ็ญบารมีเพื่อการบรรลุถึงองค์ความรู้อันแท้จริงยิ่งยวดด้วยระยะเวลาที่ยาวนานเช่นนี้ ช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงความสูงส่งและความลุ่มลึกอย่างยิ่งขององค์ความรู้อันเป็นสัจธรรมนี้ การทำหน้าที่ของสาวกหรือลูกศิษย์ที่ดีด้วยการศึกษา เรียนรู้ ทรงจำ และนำมาถ่ายทอดเพื่อให้องค์ความรู้นี้เป็นที่รู้จักต่อไป จึงเป็นสิ่งที่มิอาจดูแคลนได้

สมัยนี้มีสิ่งบันทึกข้อมูลเพื่อช่วยจำมากมาย โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีความรวดเร็วและแม่นยำกว่าการทรงจำของผู้คน แล้วเหตุไรจึงต้องไปเสียเวลาท่องจำด้วย

ตามปกติ เวลาก็ล่วงเลยผ่านพ้นไปโดยตัวของมันเอง ไม่ว่าใครจะทำหรือไม่ทำอะไรก็ตาม การทำอะไรที่เป็นประโยชน์ในช่วงเวลาใดๆ ก็ตาม นั่นเป็นการ‘ได้’ มิใช่การ‘เสีย’ ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าการท่องเป็นการฝึกเรื่องความเพียร ความตั้งใจมั่น และการใส่ใจในสิ่งที่เป็นประโยชน์

เมื่อละทิ้งการท่องเพื่อการทรงจำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ผู้เรียนส่วนหนึ่งซึ่งขาดการควบคุมตัวเองอย่างเหมาะสม จึงใช้เวลาไปในสิ่งที่ก่อให้เกิดโทษภัยแก่ตัวเองและสังคม

เมื่อเด็กต้องท่องหนังสือ มีหรือที่ศูนย์การค้าและแหล่งบันเทิงทั้งหลายจะได้เงินจากเด็ก จึงเห็นได้ในมุมมองหนึ่งว่าการไม่ท่องหนังสือของเด็ก

ช่วยให้เงินสะพัดและเศรษฐกิจเติบโตได้เหมือนกัน แต่เด็กและผู้ปกครองจะกระเป๋าแฟบลงก็เป็นเรื่องธรรมดา เพราะเมื่อน้ำในถังหนึ่งเพิ่ม อีกถังหนึ่งก็ย่อมลดลงเป็นธรรมดา

การทรงจำโดยอาศัยการท่อง ช่วยให้เห็นการเพิ่มขึ้นของข้อมูลองค์ความรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป ทำให้เกิดความพึงพอใจและรู้สึกพากพูมใจ ในตัวเอง ไม่ต้องลงทุนมาก เพียงแค่อาหารอิ่มท้องที่ได้เป็นปกติในแต่ละวัน ก็มีกำลังเพียงพอที่จะท่องได้แล้ว

การให้ผู้รับองค์ความรู้ทรงจำข้อมูลได้นั้นเป็นเหมือนกับสำนวนที่ว่า "กระบี่อยู่ที่ใจ" แม้หยิบฉวยสิ่งใดก็สามารถใช้เป็น "กระบี่" ได้ดังใจ มิจำเป็นต้องไปแย่งชิง "กระบี่เทพฤทธิ์" ใดๆ ให้มาอยู่ในครอบครอง

การอาศัยอุปกรณ์ช่วยจำ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ จำต้องลงทุนมาก ต้องพึ่งพาสิ่งอื่นเช่นไฟฟ้า ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งอื่น เพราะไฟฟ้าต้องใช้น้ำมันหรือถ่านหิน อีกทั้งงบประมาณที่ใช้อาจเป็นเหตุให้เกิดการฉ้อฉลได้ หากระบบไม่โปร่งใสหรือผู้เกี่ยวข้องไม่สุจริตใจแล้วทำการทั้งหลายแบบไร้ยางอาย ไร้มโนธรรมสำนึกแห่งความดีงาม

การเรียนรู้องค์ความรู้ของศิลปวิทยาวิชาการวิชาชีพทั่วๆ ไป มุ่งประโยชน์ในโลกปัจจุบันเป็นสำคัญ ไม่จำเป็นที่จะต้องนำองค์ความรู้นั้นๆ ติดตัวไปในโลกอื่นภพอื่น เพราะศิลปวิทยาวิชาการวิชาชีพทั่วๆ ไปย่อมแตกต่างกันได้ในแต่ละยุคสมัยในแต่ละภพชาติ แต่การเรียนรู้องค์ความรู้ทางด้านพระศาสนามิได้มองเฉพาะประโยชน์ในภพปัจจุบันเท่านั้น แต่มองถึงประโยชน์ในภพอื่นชาติอื่นและประโยชน์สูงสุดคือการบรรลุถึงพระนิพพานอีกด้วย มีเรื่องของพระภิกษุรูปหนึ่งที่ในอดีตชาติได้ยินได้ฟังคำว่า "พุทโธ" ซึ่งฝังอยู่ในความทรงจำของตนมาเนิ่นนานส่งผลให้ในชาติสุดท้ายได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์

การทรงจำเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นหรือสังคม เช่นการทรงจำของท่านพระอานนท์และของท่านพระอุบาลีผู้เป็นกำลังสำคัญในการทำสังคายนาร้อยกรองพระธรรมวินัย และการทรงจำของบุคคลหนึ่งยังเป็นแบบอย่างก่อให้เกิดบุคคลที่มีอุปนิสัยในทักษะด้านนี้ เหมือนอย่างที่ท่านพระอานนท์และท่านพระอุบาลีเคยพบเห็นพระสาวกของพระพุทธเจ้าในอดีตที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นเลิศในการทรงธรรมทรงวินัย จึงได้ตั้งความปรารถนาเพื่อเป็นเช่นนั้นด้วย

การทรงจำเป็นเหตุอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้พระศาสนาดำรงคงมั่นอยู่ต่อไป ดังที่ปรากฏพระพุทธดำรัสในพระสูตรหลายๆ แห่ง แม้การทรงจำของท่านพระอานนท์เป็นต้นนั้นก็เป็นสิ่งยืนยันในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

หัวใจนักปราชญ์ที่ว่า "ฟังคิดถามเขียน" แม้จะไม่มีคำว่า "ท่อง" ปรากฏอยู่ด้วยก็ตาม แต่เมื่อขยายความต่อไปก็จะเห็นได้ชัดว่ายังเกี่ยวข้องกับการท่อง คือเมื่อตั้งใจฟังจึงสามารถคิดเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ได้ หากมีประเด็นใดที่ข้องใจสงสัยก็สามารถตั้งคำถามในเรื่องนั้นได้ และเพื่อไม่ให้เกิดการลืมก็ให้เขียนให้จดไว้ การเขียนการจดนั้นเพื่อให้สามารถนำข้อมูลนั้นมาทบทวนได้เสมอ การทบทวนอยู่เสมอจนขึ้นใจส่วนใหญ่ก็อาศัยการท่องนั่นเอง ดังนั้นการท่องจึงแฝงอยู่ในคำว่า "เขียน" นั่นเอง

ถ้อยคำที่ใช้สะท้อนถึงวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของสังคมในช่วงเวลานั้นๆ เมื่อการเขียนการเรียนหนังสือแพร่หลายมากกว่าการถ่ายทอดองค์ความรู้แบบปากต่อปาก ดังนั้นคำว่า "เขียน" จึงปรากฏแทนคำว่า "ท่อง" อยู่ในหัวใจนักปราชญ์นั้น โดยมีจุดประสงค์สำคัญเหมือนกันคือให้องค์ความรู้นั้นได้รับการสืบถอดและถ่ายทอดเพื่อให้คงอยู่ต่อไป ไม่สูญหายไปพร้อมกับการจากไปของผู้ที่ค้นพบหรือผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้นั้น

องค์ความรู้ทางพระศาสนาได้รับการบันทึกไว้ด้วยภาษามคธ โดยจัด

ไว้อย่างเป็นระบบเป็นแบบแผน เรียกขานกันว่า “ปาฬิ” (ปาฬิ = บาฬี = แบบแผน) ภาษามคธที่ใช้บันทึกพระบาฬีอันเป็นแบบแผนแห่งพระศาสนาจึงถูกเรียกว่า “ภาษาบาฬี” ไปโดยปริยาย (เหมือนคำว่า ภาษากฎหมาย ภาษาหมอ เป็นต้น) การจะเรียนรู้พระบาฬีไตรปิฎกให้เข้าใจได้ดี จำเป็นต้องเรียนรู้ผ่านภาษาบาฬี

การเรียนรู้ภาษา จำต้องอาศัยทักษะด้านการฟังพูดอ่านเขียน การท่องเป็นการทำให้เกิดทักษะด้านการฟังพูดอ่านเขียนในรูปแบบหนึ่ง ที่อาจกล่าวว่าเป็นขั้นต้นก็ได้ เพราะเมื่อท่องก็ต้องอ่านถ้อยคำนั้นก่อน และเมื่อเอ่ยปากท่องก็เหมือนเป็นการพูดแบบหนึ่ง เพราะเป็นการพูดด้วยถ้อยคำประโยคนั้นอย่างซ้ำๆ และเมื่อท่องโดยออกเสียงก็ทำให้เกิดการฟังขึ้นด้วย หากมีการจดข้อความนั้นๆ ไปท่อง ก็ก่อให้เกิดการเขียนขึ้นด้วย การท่องจึงเป็นการสร้างทักษะทั้งสี่อย่างนั้นในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเมื่อพัฒนาต่อๆ ไป ก็สามารถมีทักษะทั้งสี่อย่างนั้นได้อย่างสมบูรณ์

ตัวอย่างทางภาษาบาฬีเป็นถ้อยคำที่มีอยู่ในพระบาฬีไตรปิฎก เมื่อทรงจำตัวอย่างทางภาษาบาฬีก็เป็นการทรงจำถ้อยคำในพระบาฬีไตรปิฎกไปด้วย การทรงจำพระบาฬีก็คือการทรงจำธรรมะอันเป็นองค์ความรู้ทางพระศาสนา ผู้ทรงจำสามารถนำหลักธรรมนั้นๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้การเรียนรู้การทรงจำนั้นเป็นประโยชน์แก่ชีวิตโดยตรง ความรู้คู่คุณธรรมอันทำให้เกิดความดีงามแก่ชีวิต จึงมิใช่สิ่งห่างไกล แต่สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งก็คือครูผู้เป็นกัลยาณมิตรที่จะช่วยชี้แนะให้เกิดคุณธรรมความดีเช่นนั้น

อุปกรณ์เครื่องไม้เครื่องมือทั้งหลาย มิอาจเป็นกัลยาณมิตรที่น่ากราบไหว้ด้วยดวงใจได้

ความสุขซ่อนอยู่ที่ไหน

จอมมารน้อย

มีมารน้อย 3 ตน แอบมาขโมยความสุขของมนุษย์ไปแล้วก็ปรึกษากันว่าจะเอาไปซ่อนที่ไหนดี

ตนแรกก็ว่า ควรเอาไปซ่อนที่ภูเขาที่สูงที่สุดในโลก

แต่มารน้อยตนที่ 2 ว่า เพื่อนเอ๋ย มนุษย์นั้น ไม่กลัวความสูง แต่กลัวหายใจไม่ออก เพราะสังเกตได้ว่า ดำน้ำได้นิดเดียวก็พุ่งพรวดขึ้นมาแล้ว เพราะกลัวหายใจไม่ออก แต่บนภูเขาอากาศดี มนุษย์ชอบไปเที่ยวภูเขา เอาไปซ่อนไว้ใต้บาดาลดีกว่า

มารน้อยตนที่3 แย้งว่า อย่าเลยเพื่อนเอ๋ย มนุษย์สมัยนี้เก่งมาก สร้างเครื่องมือหาของในทะเล ในอากาศได้ เดี๋ยวก็หาเจอ แต่สังเกตได้ว่า นัยน์ตามนุษย์มองไปข้างนอก หูก็ชอบฟังเสียงข้างนอก ชอบไปเที่ยวข้างนอก เราควรแอบเอาไปซ่อนไว้ในใจของมนุษย์เองนั่นล่ะดีกว่า มนุษย์หาไม่เจอแน่ๆ

เพราะว่ามนุษย์ชอบหาความผิดของคนอื่น ไม่ชอบขัดใจตัวเอง ไม่ชอบดูจิตใจของตัวเอง

มารน้อยทั้ง 3 ตน ก็ลงความเห็นเป็นเช่นเดียวกัน

ตั้งแต่นั้นมา มารน้อยก็เอาความสุขของมนุษย์มาซ่อนไว้ที่ใจ มนุษย์ผู้โง่เขลาจึงออกไปหาความสุขที่อื่น ที่ภูเขา ที่ชายทะเล ที่คลับ ที่ร้องเพลง จึงหาความสุขไม่พบ ต้องออกไปข้างนอกหาความสุขในที่ผิดๆ ตลอดมา

อนึ่งคนที่ไปเที่ยวเธคเที่ยวคลับกินเหล้า เพราะว่าเขามีทุกข์ จึงต้องออกไปหาความสุขมากลบเกลื่อน มาบรรเทาเพื่อให้ทุกข์นั้นน้อยลง แต่พอเมาแล้วกลับบ้าน หายเมาตื่นเช้ามา ทุกข์นั้นก็ยังคงมีอยู่เหมือนเดิม โดยหารู้ไม่ว่าความสุขที่เฝ้าติดตามเฝ้าหา อยู่ที่ใจตัวเองนั่นเอง ใยต้องออกไปหาความสุขที่อื่น ต่อให้หาเท่าไหร่ หากใจยังร้อนรุ่ม ไม่สงบ ก็ไม่มีทางหาความสุขนั้นพบ

เมื่อใจสะอาด ธรรมชาติมีสุขให้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

พระพุทธเจ้าทรงมีพระวิสุทธิคุณ คือความบริสุทธิ์ อย่างที่เราพูดกันคลุมๆว่า ไม่มีกิเลส เช่น ไม่มีความโกรธ ความเกลียด ไม่ติดลาภติดยศ พระหฤทัยไม่ขุ่นมัว ไม่เคือง ไม่ขัด ไม่ข้อง ไม่ติดค้างกับความคิดที่จะเป็นนั่นจะเอานี่ เป็นต้น พระทัยของพระองค์จึงปลอดโปร่ง โล่งเบา และสดใส เบิกบานอยู่เสมอ

เมื่อไม่มีความคิดติดกิเลสอย่างที่ว่านั้น พระพุทธเจ้าจะประทับอยู่ที่ไหน พระหฤทัยและพระปรีชาญาณของพระองค์ก็เหมือนเปิดรับ หรือถึงกันทันทีกับทุกสิ่งทุกอย่างที่ใกล้ชิดหรือรายรอบพระองค์ ไม่มีอะไรโดยเฉพาะความคิดติดกิเลสของตนเอง ที่จะปิดบังขวางกั้น หรือจะทำให้เลี่ยงหลีกหลบข้ามไปเสีย ถ้าเป็นมนุษย์หรือชีวิตอื่น ก็รู้เข้าใจมองเห็นสุขทุกข์และสภาพชีวิตของเขา ถ้าเป็นธรรมชาติทั่วไป ก็ทราบและซึ้งถึงความงาม ความสัมพันธ์อันละเอียดละเมียดมะไลอย่างทั่วตลอด และนี่ก็เป็นการเข้าถึงความสุขอย่างประณีตด้านหนึ่ง

ดังนั้น พระพุทธองค์จึงทรงซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติ และประทับอยู่ท่ามกลางธรรมชาติอย่างทรงมีความสุขตลอดเวลา ดังที่ปรากฏเป็นบันทึกเรื่องราวมากมายในพระไตรปิฎก ตั้งแต่พลันที่ตรัสรู้แล้ว ก็ทรงเสวยวิมุตติสุข และเหตุการณ์ย่อยอย่างเรื่องที่ทรงสดับคำอาราธนาเสด็จของพระกาฬุทายี

พระอรหันต์อื่นทั้งหลายก็มีความบริสุทธิ์ที่ว่านี้เช่นเดียวกัน ดังท่านพระกาฬุทายีที่ประพันธ์คาถาพรรณนาความงามของธรรมชาติถวายแด่พระพุทธองค์ได้ ก็เพราะท่านเองมีดวงใจที่ประณีตอย่างนั้น

เมื่อใกล้ก่อนจะประนิพพาน มีเรื่องเกี่ยวข้อง พระไตรปิฎกจึงบันทึก

เหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์บ่อยครั้ง ถึงสถานที่อันเป็นรมณียสถาน ที่พระองค์เคยเสด็จผ่านและได้ประทับ ดังคำบาลีว่า "รมณิยา อานนฺท เวสาลี, รมณียํ อุเทนเจติยํ..." (อานนท์! เมืองเวสาลี เป็นที่รื่นรมย์, อุเทนเจดีย์ ก็เป็นรมณีย์)

พระไตรปิฎกได้บันทึกบทประพันธ์ของพระอรหันต์ ทั้งพระเถระ และพระเถรีไว้มากมายหลายองค์ ที่กล่าวถึงความสุขของท่านท่ามกลางธรรมชาติในแดนป่าเขาลำเนาไพร

ในที่นี้ จะยกคาถาของพระมหากัสสปะมาดูกันเป็นตัวอย่าง

พระมหากัสสปะนั้นท่านถือข้อปฏิบัติขัดเกลา ที่เรียกว่าธุดงค์มากเป็นพิเศษ เริ่มตั้งแต่ข้ออยู่ป่า เป็นตัวอย่างของชีวิตที่เรียบง่าย

เมื่อใจไม่มีกิเลสเช่นที่ว่าคิดใฝ่จะเป็นนั่นจะเอานี่แล้ว ความเรียบง่ายที่เป็นของแท้ของจริง ก็ย่อมจะเกิดจะมีขึ้นมาเอง เหมือนเป็นอัตโนมัติ

เมื่อไม่มีความคิดติดกิเลสค้างคากั้นขวางบังไว้ ใจเปิดเป็นอิสระอยู่ก็อย่างที่ว่าแล้ว คนก็มีความพอใจได้ทันทีเลย กับความดีความงามตามธรรมดาของมัน ซึ่งไม่จำเป็นต้องมาสนองความต้องการส่วนตัวของเขา

นี่ก็คือ สิ่งที่ท่านเรียกว่ "สภาวฉันทะ"

เมื่อมีความพอใจนี้ ความสุขซึ้งที่ถึงกันกับธรรมชาติก็มีขึ้น หรือเข้ามาเองทันที ดังคาถาจากใจของพระมหากัสสปะ ที่ยกมาบางส่วนเป็นตัวอย่างต่อไปนี้

พระมหากัสสปะ ผู้บำราศอุปาทาน ไร้อาสวกิเลส ทำกิจเสร็จแล้ว กลับจากบิณฑบาต ขึ้นสู่ภูเขา เอาจิตพินิจธรรม

ภาคพื้นภูผา เป็นที่ร่าเริงใจ มีต้นกุ่มมากมายเรียงรายเป็นทิวแถว มีเสียงช้างร้องก้องกังวาน เป็นรมยสถาน ถิ่นขุนเขาทำใจเราให้รื่นรมย์

ขุนเขาสีทะมึนดุจเมฆ งามเด่น มีธารน้ำเย็นใสสะอาด ดารดาษด้วยผืน

หญ้าแผ่คลุม มีสีเหลืองเหมือนแมลงค่อมทอง ถิ่นขุนเขาทำใจเราให้รื่นรมย์

ยอดภูผาสูงตระหง่านเทียมเมฆเขียวทะมึนมองเห็นเหมือนเป็นปราสาท กัมปนาทด้วยเสียงช้างคำรนร้อง เป็นที่ร่าเริง ถิ่นขุนเขาทำใจเราให้รื่นรมย์

พื้นภูผาน่ารื่นรมย์ ชุ่มฉ่ำด้วยน้ำฝน เป็นที่อยู่อาศัยของเหล่าฤาษี เซ็งแซ่ด้วยเสียงนกยูง ถิ่นขุนเขาทำใจเราให้รื่นรมย์

แดนดอยถิ่นไพร ไม่พลุกพล่านด้วยผู้คน มีแต่หมู่เนื้อเสพอาศัย ตื่นตาไปด้วยหมู่นกนานาหลากหลาย ถิ่นขุนเขาทำใจเราให้รื่นรมย์

ผืนแผ่นศิลาล้วนหนาใหญ่ เป็นแหล่งน้ำใสสะอาด เกลื่อนกล่นด้วยค่างและมฤคชาติ ดารดาษไปด้วยสาหร่าย ถิ่นขุนเขาทำใจเราให้รื่นรมย์

ยามมีกิจมีการงานจะพึงทำ ก็ทำด้วยความสุข เมื่อไม่มีเรื่องต้องทำก็อยู่กับความสุขที่มีอยู่ตลอดเวลาตามธรรมดาของมันเอง

อย่าเสียใจ อย่าร้องไห้ อย่าเพ้อฝัน

อะตีตัง นานุโสจามิ นัปปะชัปปามะนาคะตัง
ปัจจุปปันเนนะ ยาเปมิ เตนะ วัณโณ ปะสีทะติ.

"เนื่องจากเราไม่เสียใจในสิ่งที่ผ่านมา ไม่ฝันหาในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง เราเลี้ยงชีวิตอยู่กับปัจจุบัน ผิวพรรณของเราจึงผ่องใส"

รู้จักภพภูมิที่เราเวียนว่ายตายเกิด ตอนที่ ๕

พระวรฤทธิ์ โอภาโส

เจริญพรผู้อ่าน วันนี้อาตมาจะเขียนเรื่องภูมิต่างๆต่อจากคราวที่แล้ว โดยครั้งนี้เป็นเรื่องกามสุคติภูมิ ๗ ได้แก่ มนุสสภูมิ ๑ เทวภูมิ ๖

วันนี้จะเขียนเรื่องมนุสสภูมิ หรือภูมิมนุษย์ของเรานี่เอง ดูแล้วเราน่าจะรู้จักภูมินี้เป็นอย่างดีเพราะเราทั้งหลายล้วนอยู่ในภูมินี้ แต่ความจริงไม่เป็นเช่นนั้นเลย มารู้จักความหมายของกามสุคติภูมิเสียก่อน

กามสุคติภูมิ คือ สุคติภูมิที่เกิดพร้อมด้วยกามตัณหา กล่าวคือ บุคคลที่เกิดในภูมิเหล่านี้เป็นผู้มีความยินดีในการเสพอารมณ์ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แล้วเกิดความยินดีพอใจติดใจในอารมณ์เหล่านั้น จึงเรียกว่ากามสุคติภูมินั่นเอง เป็นผู้ที่ยังตัดกามตัณหาไม่สำเร็จจึงต้องมาเวียนว่ายตายเกิดในกามสุคติภูมิอีก

ภูมิแรกคือมนุษย์ คำว่า มนุษย์ มาจากคำว่า มน แปลว่าใจ และอุสส แปลว่าสูง, มาก รวมคำว่ามนุษย์แปลว่าผู้มีจิตใจสูง คือมีจิตใจที่ดีงาม รู้จักผิดชอบชั่วดี มนุษย์อาศัยอยู่บนแผ่นดินที่มีอยู่ทั้ง ๔ ทิศของภูเขาสิเนรุ มีภูเขาสิเนรุอยู่ตรงกลาง มีพื้นแผ่นดิน ๔ ทวีปอยู่ตามไหล่เขาของสิเนรุคือ

๑. ชมพูทวีป มีสัณฐานดังรูปเรือนเกวียนหรือรูปไข่ คนที่อยู่ในชมพูทวีปมีอายุขัยไม่แน่นอน สมัยใดคนชมพูทวีปมีศีลธรรมมาก สมัยนั้นคนชมพูทวีปมีอายุยืนถึงหนึ่งอสงไขยปี (อายุยืนมาก) ซึ่งนับว่าอายุยืนที่สุด สมัยใดคนชมพูทวีปมีศีลธรรมน้อยหรือไม่มีศีลธรรม สมัยนั้นคนชมพูทวีปจะมีอายุลดน้อยถอยลงตามลำดับจนกระทั่งถึง ๑๐ ปี เป็นอายุขัยที่ต่ำสุด

๒. อุตตรกุรุทวีป มีสัณฐานเป็นสี่เหลี่ยม คนที่อยู่ในอุตตรกุรุทวีปมีอายุ ๑,๐๐๐ ปีเสมอ

๓. ปุพพวิเทหทวีป มีสัณฐานดังพระจันทร์ครึ่งซีก คนที่อยู่ในปุพพวิเทหทวีปมีอายุ ๗๐๐ ปีเสมอ

๔. อปรโคยานทวีป มีสัณฐานดังพระจันทร์วันเพ็ญ คนที่อยู่ในอปรโคยานทวีปมีอายุ ๕๐๐ ปีเสมอ และมนุษย์ที่อยู่ในทวีปใดก็มีรูปใบหน้าเหมือนกับสัณฐานของทวีปนั้น ดังนั้นมนุษย์ในโลกของเราทุกวันนี้จึงมีใบหน้ารูปไข่เพราะพวกเราในโลกนี้ทั้งหมดอยู่ในชมพูทวีป

ต่อมาพูดถึงความหมายของคำว่ามนุษย์ คำว่ามนุษย์นั้นมีความหมาย ๕ ประการ คือ

๑. มีจิตใจรุ่งเรืองและกล้าแข็ง นัยโดยตรงหมายถึงชมพูทวีป นัยโดยอ้อมหมายถึงทวีปทั้งสามที่เหลือ เพราะคนในชมพูทวีปเป็นคนที่มีจิตใจกล้าแข็งทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ฝ่ายดีนั้นสามารถทำให้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า อัครสาวก มหาสาวก ปกติสาวก สำเร็จฌาน อภิญญาได้ ส่วนฝ่ายที่ไม่ดีนั้น เช่น ฆ่าบิดามารดา ฆ่าพระอรหันต์ ทำโลหิตุปบาท (ทำพระพุทธเจ้าให้ห้อพระโลหิต) และสังฆเภทได้ ส่วนจิตใจของคนที่อยู่ในสามทวีปที่เหลือไม่สามารถทำได้ทั้งฝ่ายดีและไม่ดี ดังนั้นมนุษย์จึงหมายถึงคนที่อยู่ในชมพูทวีปโดยตรง ส่วนคนที่อยู่ในทวีปทั้งสามที่เหลือชื่อว่ามนุษย์เพราะมีรูปร่างสัณฐานเหมือนคนที่อยู่ในชมพูทวีปนั่นเอง จึงชื่อว่ามนุษย์โดยอ้อม

๒. มีความเข้าใจในสิ่งเป็นเหตุอันสมควรและไม่สมควร เหตุในที่นี้หมายถึงเหตุที่เป็นนามอย่างหนึ่ง เหตุที่เป็นรูปอย่างหนึ่ง เหตุที่เป็นนามได้แก่ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในสัตว์ทั้งหลายในชาติปัจจุบันและชาติที่ล่วงมาแล้วทั้งหมด เหตุที่เป็นรูปได้แก่รูปร่างสัณฐานของสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่ไม่มีความรู้สึกทั้งหมด เหตุต่างๆนี้คนชมพูทวีปย่อมมีความรู้ความเข้าใจตามสมควรโดยความเป็นธรรมชาติที่ไม่มีสิ่งใดมาบังคับ แสดงว่าคนในสามทวีปที่เหลือ เทวดา และพรหมมีความรู้ความเข้าใจในเหตุที่สมควรและไม่สมควรไม่เท่ากับคนที่อยู่ในชมพูทวีป

๓. มีความเข้าใจในสิ่งที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ คือคนชมพูทวีป

มีความเข้าใจว่าการกระทำสิ่งใดมีผลดีมีประโยชน์ สิ่งใดไม่ดีไม่มีประโยชน์

๔. มีความเข้าใจในสิ่งที่เป็นกุศลและอกุศล คือคนชมพูทวีปมีความเข้าใจว่าการกระทำสิ่งใดเป็นกุศล การกระทำสิ่งใดเป็นอกุศล

๕. เพราะเป็นลูกของพระเจ้ามนุ ในสมัยต้นกัป ประชาชนทั้งหลายได้มีการประชุมเลือกตั้งพระโพธิสัตว์ให้ดำรงตำแหน่งเป็นพระเจ้าแผ่นดิน โดยถวายพระนามว่า พระเจ้ามหาสัมมตะ ซึ่งท่านมีชื่อเดิมว่า มนุ เมื่อพระเจ้ามหาสัมมตะได้ดำรงตำแหน่งเป็นพระราชาปกครองแผ่นดิน ท่านได้วางระเบียบแบบแผน และข้อบังคับในทางที่เป็นธรรมเพื่อให้ประชาชนทั้งหลายได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎข้อบังคับนั้นๆโดยถูกต้องไม่ให้ฝ่าฝืนออกไปนอกข้อบังคับที่พระองค์ได้ทรงวางไว้ ดังนั้น ประชาชนทั้งหลายจึงได้พร้อมใจกันประพฤติปฏิบัติตามกฎข้อบังคับนั้นๆโดยเคร่งครัดทั่วทั้งประเทศเช่นเดียวกับบุตรที่ดีทั้งหลายได้ประพฤติตนตามโอวาทของบิดา ฉะนั้น คนทั้งหลายที่ชื่อว่า มนุสสะ เพราะเป็นลูกของพระเจ้ามนุที่เรียกว่าพระเจ้ามหาสัมมตะในสมัยต้นกัปนั้นเอง

นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติ ๓ ประการของคนชมพูทวีปที่ประเสริฐกว่าคนอุตตรกุรุทวีปและเทวดาชั้นตาวติงสา คือ

๑. สูรภาวะ มีจิตใจกล้าแข็งในการบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา

๒. สติมันตะ มีสติตั้งมั่นในคุณพระรัตนตรัย

๓. พรหมจริยาวาส มีการประพฤติพรหมจรรย์คือบวชได้ ด้วยเหตุที่เหล่าเทวดาประพฤติพรหมจรรย์คือบวชรักษาศีลห้าศีลแปดไม่ได้นี้เองจึงเป็นสาเหตุที่พระโพธิสัตว์ที่ยังมีบารมีอ่อนอยู่ ในขณะไปเกิดในชั้นเทวโลกที่มีอายุยืนมาก จึงไม่อยู่จนสิ้นอายุกัปของชั้นเทวโลกนั้นๆโดยอธิษฐานให้สิ้นอายุแล้วมาบังเกิดเป็นมนุษย์ในชมพูทวีป การตายของพระโพธิสัตว์ด้วยอาการเช่นนี้ เรียกว่า อธิมุตติกาลกิริยา เป็นการอธิษฐานให้ตายนั่นเอง

คนอุตตรกุรุทวีปมีคุณสมบัติ ๓ ประการที่ประเสริฐกว่าคนชมพูทวีปและเทวดาชั้นดาวดึงสา คือ

๑. ไม่มีการยึดถือเงินทองว่าเป็นของตน

๒. ไม่หวงแหนหรือยึดถือบุตร ภรรยา สามี ว่าเป็นของตน

๓. มีอายุยืนถึงหนึ่งพันปีเสมอ นอกจากนี้ชาวอุตตรกุรุทวีปยังเป็นผู้รักษาศีลห้าอยู่เป็นนิจ เมื่อตายแล้วชาวอุตตรกุรุทวีปจึงไปเกิดในเทวโลกเสมอแน่นอน แต่แม้ว่าคนอุตตรกุรุทวีปตายแล้วจะไปเกิดในชั้นเทวโลกก็จริง แต่เมื่อถึงเวลาจุติจากเทวโลกแล้วอาจไปเกิดในอบายภูมิหรือทวีปอื่นหรือภูมิใดภูมิหนึ่งก็ได้

วันนี้ขอจบเรื่องภูมิมนุษย์ไว้เพียงเท่านี้ หวังว่าผู้อ่านคงจะอ่านบทความนี้อย่างเข้าใจ ไม่สับสนกับการเขียนของอาตมา คราวหน้าจะเป็นเรื่องของมนุษย์ในส่วนที่เหลือและเรื่องเกี่ยวกับโลกของเราตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ วันนี้ขอให้ทุกท่านโชคดี เจริญพร

เวรย่อมไม่ระงับ ด้วยการจองเวร

นะ หิ เวเรนะ เวรานิ สัมมันตีธะ กุทาจะนัง

อะเวเรนะ จะ สัมมันติ เอสะ ธัมโม สะนันตะโน.

"ไม่มีเวรที่ไหนจะสงบด้วยการจองเวร เวรย่อมสงบด้วยการไม่จองเวร นี้เป็นสัจธรรมเก่าแก่"

ถามมา - ตอบไป

คนเดินทาง

คำถาม : **ทุกข์เกิดแล้ว ดับได้อย่างไร ?**

คำตอบ : เสาหินหลักที่ปักเอาไว้ริมฝั่ง ที่ท่าน้ำ บุคคลเอาเชือกมาผูกเรือของตนมัดไว้กับเสาหลักนั้น แม้คนที่ 1 คนที่ 2 คนที่ 3 คนที่ 4 หรือคนที่ 5 ตลอดจนคนอื่นๆ ก็กระทำเหมือนกัน เสาหลักนั้น หากไม่มั่นคงย่อมหวั่นไหว

กระแสน้ำย่อมกระทำให้เรือน้อยใหญ่ที่ชาวบ้านผูกเอาไว้ ลอยกระเพื่อม คลื่นเล็กคลื่นน้อยเกิดแล้ว บรรดาเรือต่างๆ ก็โยกคลอนตามไป นับเดือนนับปี ในคราวมีเรือใหญ่แล่นผ่านมา กระแสน้ำย่อมเกิดคลื่นใหญ่ พาเอาเรือทั้งหลายหวั่นไหวรุนแรงไปตามคลื่นนั้น หากเสาหลักนั้นไม่มั่นคง ย่อมเกิดโทษเพราะจะถูกกระชากออกไปด้วยแรงคลื่นและด้วยกำลังความหวั่นไหวของบรรดาเรือน้อยใหญ่นั้น เจ้าของเรือย่อมเข้าถึงความเศร้าโศก เพราะอีกไม่นาน เรือทั้งหลายย่อมหลุดลอยไป"

อุปมาฉันใด อุปไมยก็ฉันนั้น..!

เจ้าของเรือก็เหมือนบุคคล

เรือ หรือ สัมภาระ ก็ได้แก่ อารมณ์ต่างๆ ในโลกที่บุคคลยึดเอาไว้

คลื่น ก็เปรียบเสมือนกระแสอารมณ์ภายนอกที่เขย่าจิตใจให้หวั่นไหวไปตามอารมณ์

เชือก ก็คือ กิเลส ได้แก่ความยึดมั่นถือมั่น คือ สังโยชน์ของบุคคลที่ยึดอารมณ์ทุกอย่างเอาไว้ไม่ยอมปล่อย

เสาหลัก หมายถึง จิตใจ หากมั่นคง ก็ชื่อว่า มีสติ มีปัญญา หากไม่มั่นคง ก็เพราะขาดสติ ขาดปัญญา

ในบุคคลผู้ยังมีเยื่อใยมาก เขาย่อมทำกิจขวนขวายด้วย "อารักขทุกข์"

ของตน

อารักขทุกข์ คือ ทุกข์แห่งการสงวนรักษา การดูแลปกป้องสิ่งต่างๆ ที่ตนได้มา ด้วยกำลังแห่งความยึดมั่น ไม่ยอมปล่อย ด้วยเห็นว่า เป็นเรา เป็นของๆเรา

เสาหลักนั้นก็เหมือนใจ หากไม่มั่นคงด้วยสติ จิตใจย่อมหวั่นไหวเต็มกำลัง เพราะการกระทบกระเทือนด้วยอารมณ์ต่างๆ

อารมณ์อันเปรียบเสมือนคลื่นน้อยใหญ่ พาเรือน้อยใหญ่ให้หวั่นไหวไปตามแรงคลื่น ที่ย่อมมีมาไม่เคยขาดสาย จิตใจจึงกระเพื่อมอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน สะเทือนสะท้านเล็กน้อยบ้าง สะเทือนสะท้านใหญ่หลวงบ้าง แล้วแต่เหตุปัจจัยของแต่ละคน

ทำไฉนหนอ ? เสาหลักจึงจะไม่ถูกโยกคลอนด้วยแรงคลื่น ?

ทำไฉนหนอ ? เสาหลักจะไม่ถูกกระชากด้วยแรงเชือกที่ร้อยรัดมัดเรือแต่ละลำนั้น

ปัญญาที่ขึ้นมา "ละ" นั่นแหละ คือคำตอบ

รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสและธัมมารมณ์ใดๆ ย่อมเกิดเองด้วยอำนาจเหตุปัจจัยของแต่ละคน ดีบ้าง ร้ายบ้างตามเหตุเก่าก่อนของบุคคล

การแก้ไข ด้วยการจับเรือเอาไว้ให้มั่น ย่อมไม่ใช่ฐานะ เพราะเรือย่อมต้องลอยอยู่ในน้ำ คลื่นย่อมเกิดในน้ำ เป็นธรรมดา

หากเหตุปัจจัยคือ เรือ น้ำ และคลื่น ยังมีอยู่มีประมาณเท่าใด ความหวั่นไหวที่จะต้องกระทบกับเสาหลักก็ย่อมมีประมาณเท่านั้น

มันแก้ไม่ได้ เพราะนี่คือธรรมชาติ มันคือทุกข์ที่แก้ไม่ได้ มันเป็นเองเกิดเอง ดับเอง เป็นธรรมดา

หาก"ปัญญา" ระอาแล้วต่อคลื่น ระอาต่อการโยกคลอนของเรือก็พึงละเรือไป

ปลด "ภาระ" ออกจากเสาหลัก คือ ใจของตน

ปลดเชือก คือ พันธนาการทางจิตของตนเพราะความหลงนั่นแหละ ออกด้วยปัญญา

ก็แต่ว่า เชือกนี้ คือ สังโยชน์ การปลดออก หาใช่การใช้ปัญญาคือ อาวุธเพียงน้อยนิด ก็จะสามารถทำหมดจดได้ ต้องใช้ "มัคคปัญญา" ที่จะ ประหาร ที่จะปลดออก

ถามว่า ประหารอะไร ปลดอะไรกันเล่า ?

ตอบว่า ทำลาย"เชือก" ที่ยึดเรือลำน้อยลำใหญ่เอาไว้นั่นแหละ ปลดพันธนาการนี้ออกไปจากใจ ไม่ใช่การทำลายเรือ และไม่ใช่ คือ ความ พยายามควบคุม และทำลายคลื่นให้หมดไป เมื่อเสาหลักพ้นจากเรือ ก็ย่อม พ้นจากคลื่น แม้จะยังอยู่ด้วยในน้ำ อยู่ด้วยกับคลื่นก็ไม่หวั่นไหว

อยู่ในน้ำ ก็ไม่เดือดร้อนเพราะน้ำ

อยู่ด้วยกับคลื่นที่มีที่เป็นไปตามธรรมดา ก็ไม่หวั่นไหว

เพราะ "ละ" ตัวยึดที่จะมาเหวี่ยงใจให้กวัดแกว่งหวั่นไหวไปแล้ว

การงานที่จะแก้ไขให้ตรงจุดแม้เช่นนั้น จะกระทำความสำเร็จให้ บังเกิดแก่เจ้าของ จะเกิดได้ด้วยการขวนขวายไปแก้ไขอารมณ์ภายนอก ก็หาไม่

ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกสิ่งทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจ ใจดี ผลก็ดี ใจชั่ว ผลก็เป็นความเดือดร้อน

การแก้ไข จึงแก้ที่ "ผล" ไม่ได้ ต้องแก้ไขที่การสร้าง "ปัจจุบันเหตุ" ด้วยการยอมรับและพาใจเดินไปบนเส้นทางใหม่ ทางที่จะทำให้ไม่เกิดไม่ตาย ไม่ฟู ไม่แฟบ ไม่ขึ้นๆ ลงๆนั่นคือ อริยมรรค อันประกอบด้วยองค์แปด

การแก้ไขในที่นี้ คือ "การละ" ไม่ใช่การควานหาอะไรๆ ภายนอก มาเป็นเครื่องมือที่จะบันดาลผลให้แก่ตนตามที่ปรารถนา เพราะนั่นเป็นการ งานของอัตตา

ชื่อว่า ผิดธรรมชาติ ด้วยธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา บังคับบัญชาไม่ได้ เพราะผลทั้งหลายเกิดด้วยอำนาจเหตุปัจจัย จึงต้อง"ละที่เหตุ" อันเกิดแต่"ภายใน" ของตนๆ

ท่านทรงแสดงเอาไว้แล้วว่า "สมุทัย" คือ ตัณหา เป็นธรรมที่ต้องละ เพราะแม้เสาหลักเองนั้น ก็ย่อมล้มหายไป นี้ก็เป็นเรื่องธรรมดา

ก็แต่ว่าเมื่อปราศจากแรงยึดถือใน "บรรดาเรือ" หรือ "สัมภาระ" ต่างๆ ที่ชาวบ้านเอามาผูกมัดไว้ เสาหลักนั้นย่อมไม่เข้าถึงความลำบาก ไม่หวั่นไหวด้วยแรงคลื่นอันเกิดมีและเป็นไปตามธรรมดาโลก เสาหลักนั้นจึงสงบและเป็นสุข เพราะไม่มีอะไรๆ มากระแทกให้สะเทือนได้ ด้วยการเข้าถึงความหมดสิ้น ความไม่มีตัวตน แม้ที่เคยหลงยึดในเสาหลัก คือ ใจ เอาไว้อย่างมั่นคง

แต่บุคคลโดยมาก เบื่อๆ อยากๆ พึงทราบว่านี้มิใช่การงานของปัญญาแต่อย่างใด

ปัญญาเกิด "ระอา" แล้ว หมายถึง เข้าถึงความเบื่อหน่ายคลายกำหนัด เพราะไม่เห็นสาระ เพราะเห็นแต่โทษ เห็นแต่ภัย เห็นว่าเป็นทุกข์ รู้แล้วว่าไอ้ที่กอดเอาไว้ มันเป็นทุกข์ จึงเบื่อหน่ายคลายกำหนัด ใคร่จะหาทางที่จะพ้นไป

จึงปรารภกับตนว่า "ทำไฉนหนอ จิตใจของเรา เสาหลักนี้ จึงจะไม่เดือดร้อน ไม่ฟู ไม่แฟบ ไม่ขึ้นไม่ลง ?"

"ทุกข์นี้เกิดจากอะไร? "ปัญญาย่อมพิจารณาเหตุโดยถ่องแท้อยู่อย่างนี้

อาการเบื่อๆ อยากๆ ก็เพราะหากอารมณ์ที่มากระทบ มันดี ก็เกิดความอยาก หากอารมณ์ที่มากระทบ มันไม่ดี ก็เกิดความเบื่อไม่ชอบใจ "เบื่อ" แบบนั้น มันเป็นโทสะ! อันโมหะยังครอบงำอยู่

โมหะทำให้มองไม่เห็นทุกข์ (การไม่กำหนดรู้ทุกข์)

1.เมื่อไม่ได้กำหนดรู้ทุกข์ (ทุกข์) จึงไม่ละเหตุแห่งทุกข์ คือ ตัณหา (สมุทัย คือ ธรรมที่พึงละ)

2.เพราะไม่ละตัณหา ปัญญาจึงยังไม่แจ้ง จึงไม่เข้าถึงความดับทุกข์ (นิโรธ)

3.ที่ปัญญาไม่แจ้ง ไม่เข้าถึงความดับทุกข์ ก็เพราะไม่ได้เจริญอริยมรรค (มรรค)

1. เพราะเจริญมรรค (มรรคสัจจะ) ปัญญาจึงเข้าไปแจ้ง (นิโรธสัจจะ) เข้าถึงความดับทุกข์

2. ที่เข้าถึงความดับทุกข์ ก็เพราะปัญญาได้ "ละตัณหา" แล้ว (สมุทยสัจจะ)

3. ที่ปัญญาละตัณหา ก็เพราะเข้าใจในทุกข์ คือ รูปนามขันธ์ห้าว่าเป็นตัวทุกข์ (ทุกขสัจจะ)

เพราะไปแจ้งในอริยสัจสี่ เวียนไปในอาการ 12 มีรอบ 3 อย่างนี้แล ปัญญาจึงวางภาระทั้งหมดลง ภาระที่บุคคลหลงแบกรูปนามขันธ์ห้าด้วยสำคัญว่า เป็นตัวเป็นตน ไม่ยอมปล่อยมาตลอดสังสารวัฏเลยนั่นแหละ

บรรดาเรือทั้งหลาย ได้ถูกปลดปล่อยโซ่ตรวนหรือตัดเชือกที่ร้อยรัดไว้ไปแล้ว ในกาลใด ในกาลนั้น เสาหลักก็เข้าถึงความสงบ ไม่ฟูขึ้น ไม่แฟบลง ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเพราะการกระทบในทุกทวาร นี้เป็นวิสัยของบัณฑิต ผู้เห็นแจ้งไปในอริยสัจสี่แล้วนั่นเอง

ข่าวประชาสัมพันธ์

- ขอเชิญสาธุชนร่วมสวดมนต์ทำวัตรแปล สาธยายพระปริตร เจริญจิตภาวนา แผ่เมตตา ฟังธรรมบรรยาย ร่วมกับคณะสงฆ์วัดจากแดง

  ณ ศาลาทำบุญ ทุกวันอาทิตย์ และวันพระ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๐.๔๕ น. ๑๒.๑๕ - ๑๓.๐๐ น.

  ณ วิหารหลวงพ่อหิน ทุกวัน เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๙.๐๐ น.
- ขอเชิญร่วมบูชาพระเจดีย์ ทุกวันอาทิตย์ และวันพระ เพื่อร่วมสืบสานประเพณีอันดีงามของบัณฑิตทั้งหลาย เวลา ๑๙.๐๐ - ๑๙.๔๐ น. ถือศีล ๘ ในวันพระ
- ขอเชิญรับฟังรายการธรรมะทางวิทยุชุมชนเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดจากแดง คลื่นเอฟเอ็ม 96.75 MHz ได้ทุกวันตั้งแต่เวลา ๐๔.๐๐ - ๒๓.๐๐ น.

ข่าวดีสำหรับผู้ใช้ Internet ท่านสามารถรับฟังวิทยุชุมชนเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดจากแดงในระบบ Online ได้ที่ www.bodhiyalai.org

ตารางการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ที่วัดจากแดงจัดขึ้น

วัน	เวลา	วิชา	อาจารย์ผู้สอน
ทุกวันจันทร์	๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	คัมภีร์ปัฏฐานฯ	พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก
เว้นวันพระ - อาทิตย์	๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.	คัมภีร์ไวยากรณ์ปทรูปสิทธิ	พระมหาธิติพงศ์ อุตฺตมปญฺโญ
,,	๐๘.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	โครงสร้างภาษาบาฬีเบื้องต้น	พระมหาไพบูลย์ จารุวณฺโณ
,,	๑๓.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.	คัมภีร์ไวยากรณ์ปทรูปสิทธิ	อาจารย์รัฐการ ปิ่นแก้ว
วันอาทิตย์	๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.	ภาษาบาฬีพื้นฐาน	พระมหาชัยพร เขมาภิรโต
,,	๑๓.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.	พระอภิธรรม	พระมหาบุญชู อาสโภ
,,	๑๒.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.	พระอภิธรรม	พระมหาต่อ ภูริวฑฺฒโก
,,	๐๙.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.	พระอภิธรรม มัชฌิมฯ ตรี	พระมหาดอน เตชธมฺโม
,,	๐๙.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.	พระอภิธรรม จูฬฯ เอก	พระมหารัตน์ รตนวณฺโณ
,,	๐๙.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.	พระอภิธรรม จูฬฯ โท	อาจารย์ชูศักดิ์ ฮวดสุนทร
,,	๐๙.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.	พระอภิธรรม จูฬฯ ตรี	อาจารย์เบญจางค์ เตียงพิทักษ์
วันพุธ	๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.	คัมภีร์ยมก	พระอาจารย์สุรชัย ปณฺฑิตธมฺโม
วันพุธ - พฤหัส	๑๘.๐๐ - ๒๑.๐๐ น.	บาฬีพื้นฐาน - การสนทนาฯ	อาจารย์ประภาส ตะฐา
ทุกวันจันทร์ - พฤหัสบดี	๐๘.๓๐ - ๑๑.๑๕ น.	คัมภีร์ไวยากรณ์ปทรูปสิทธิ	อาจารย์รัฐการ ปิ่นแก้ว
ทุกวันศุกร์	๐๘.๓๐ - ๑๗.๐๐ น.	ภาษาพม่า	อาจารย์รัฐการ ปิ่นแก้ว
ทุกวันเสาร์	๑๗.๐๐ - ๑๙.๓๐ น.	บาฬีพื้นฐาน	อาจารย์ชูศักดิ์ ฮวดสุนทร

ขอเชิญร่วมงานปฏิบัติธรรมเนื่องในวันออกพรรษา
พิธีบวชเนกขัมมะ ฟังธรรมบรรยาย เจริญจิตภาวนา
ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๖

ศุกร์ที่ ๑๘ ตุลาคม

๐๙.๐๐ น.	พิธีบวชเนกขัมมะ
๑๐.๐๐ น.	รับฟังพระธรรมเทศนา
๑๑.๐๐ น.	ร่วมถวายภัตตาหารเพล - รับประทานอาหาร
๑๓.๐๐ - ๒๑.๓๐ น.	รับฟังพระธรรมเทศนา ปฏิบัติธรรม เจริญภาวนา

เสาร์ที่ ๑๙ ตุลาคม

กิจกรรมเริ่มตั้งแต่เวลา ๐๔.๐๐ น. - ตลอดคืน

๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ น.	ฟังธรรมบรรยาย - ถวายสลากภัต
๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	ฟังสนทนาธรรม หัวข้อ "กฐินน่ารู้"
๑๗.๓๐ เป็นต้นไป	สวดมนต์ทำวัตร - เจริญพุทธมนต์ - ตั้งองค์กฐิน สาธยายพระไตรปิฎกตลอดคืน

อาทิตย์ที่ ๒๐ ตุลาคม

๐๔.๓๐ น.	สวดมนต์ทำวัตรเช้า - เจริญสมาธิภาวนา
๐๗.๐๐ น.	พิธีตักบาตรเทโว
๐๙.๐๐ - ๑๑.๐๐ น.	ฟังธรรมบรรยาย โดยพระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร
๑๑.๐๐ น.	ร่วมถวายภัตตาหารเพล - รับประทานอาหาร
๑๓.๐๐ น.	พิธีทอดกฐินสามัคคี

กิจกรรมพิเศษ วันที่ ๑๘ - ๑๙ ตุลาคม

ชมการสาธิตวิธีทอผ้า ตัด เย็บ และย้อมผ้ากฐินแบบโบราณ

ติดต่อสอบรายละเอียดได้ที่

ฝ่ายประชาสัมพันธ์วัดจากแดง ๐๒ - ๔๖๔ - ๑๑๒๒

*** กิจกรรมโดยละเอียดทั้งหมดสามารถรับได้ที่โต๊ะประชาสัมพันธ์วัดจากแดง

กิจกรรมต่าง ๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

สลากภัตคืออะไร

วินยธรภิกฺขุ

สลากภัต คือ การถวายภัตตาหารอีกรูปแบบหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตไว้ตามที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก เสนาสนขันกะว่า

ในขณะที่พระพุทธองค์ประทับอยู่ ณ วิหารเวฬุวัน เขตกรุงราชคฤห์ สมัยหนึ่ง กรุงราชคฤห์เกิดทุพภิกขภัย ข้าวยากหมากแพง ผู้คนไม่สามารถที่จะทำสังฆภัตได้ แต่พอจะทำอุทเทสภัต นิมันตนภัต สลากภัต ปักขิกภัต อุโปสถิกภัต ปาฏิปทิกภัต

ภิกษุทั้งหลายจึงกราบทูลเรื่องนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้ารับสั่งว่า "ดูก่อนภิกษุ เราอนุญาตภัตทั้ง ๗ อย่างนี้ เป็นพุทธานุญาต"

วิธีการถวายสลากภัต พระพุทธองค์ทรงแสดงกะภิกษุทั้งหลายว่า "ให้จดชื่อเจ้าภาพในสลาก หรือในแผ่นป้ายแล้วรวมไว้ในกระเช้า คลุกเคล้ากันแล้วให้พระภิกษุจับสลากตามลำดับพรรษา พระภิกษุรูปใดจับสลากได้ชื่อของเจ้าภาพใด ก็ไปรับสลากภัตของเจ้าภาพชื่อนั้น

ส่วนจะถวายอะไรนี้ ขึ้นอยู่กับเจ้าภาพที่จะถวายเอง เช่น อาหารคาวหวาน ข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัว บาตร จีวร จตุปัจจัยที่สมควรเป็นต้นตามกำลังศรัทธา

ในการนี้ วัดจากแดงจึงได้จัดพิธีถวายสลากภัตขึ้น ในวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖ เพื่อเป็นการเผยแพร่ประเพณีพิธีการถวายของแบบโบราณกาลสมัยพุทธกาลขึ้น

หากท่านผู้มีจิตศรัทธาท่านใด ประสงค์จะร่วมเป็นเจ้าภาพในการถวายสลากภัต สามารถติดต่อขอเป็นเจ้าภาพได้ที่โต๊ะประชาสัมพันธ์วัดจากแดง โทร. ๐๒ - ๔๖๔ - ๑๑๒๒

๐๒ - ๔๖๒ - ๕๙๒๘

รายนามเจ้าภาพภัตตาหาร เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๖

๏ พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก
๏ หม่อมหลวงสุพิชาน์ ทองใหญ่ และครอบครัว
๏ อาจารย์อิศริยา นุตสาระ และคณะ
๏ แพทย์หญิงสดใส เวชชาชีวะ
๏ คุณแม่เสงี่ยม ศรีอนันต์ และครอบครัว
๏ คุณกิ่งกาญจน์ อารักษ์พุทธนันท์
คุณศุภมาศ เผ่าธัญญลักษณ์
๏ คณะอาจารย์ธรรม นิยมกิจสัมฤทธิ์
๏ คุณศิริอร วัดล้อม
๏ คุณกุลชลี พจน์ชัยจงดี
๏ คุณสมชาย ยืนยง
๏ บริษัท นวพรลักษมี จำกัด
๏ คุณประยงค์ - พญ.เชาวรี อัชนันท์
๏ คุณประภาศรี วู
๏ คุณอาภาพร เยี้ยเทศ
๏ คุณกรองกาญจน์ บุญคุ้มสวัสดิ์
๏ คุณสมชัย นวสิริธนโรจน์
๏ Mr. Nicolas Shelton Strider and Mr. Khim
๏ คุณสมโภชน์ วงษ์สวรรค์
๏ คุณนิตยา - คุณกนกพร คุณชัยเจริญกุล
๏ คุณปภาดา วงศ์จันทรสุ และครอบครัว
๏ คุณพิเชฐ - คุณแม่นิภา กล่องจิตต์
๏ คุณชนะพล นิลเหลือง
๏ คุณรัชนี ตรีพิพัฒน์กุล
๏ คุณจรรยา สว่างมิตร
๏ คุณโชติพันธุ์ อุทรศิลป์
๏ คุณศรีสุวัฒน์ เอี่ยมเจริญ
๏ คุณจิรยุทธ สุขุมาลจันทร์
๏ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
๏ ชุมนุมพุทธธรรมศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
กลุ่มผู้เรียนทศบารมี และผู้มีกุศลจิต
๏ ครอบครัวเผือกประเสริฐ - ฟูทองรอด
๏ ชมรมอนุรักษ์ธรรม
๏ คุณสุรศักดิ์ จินาพันธ์
๏ คุณเสริมสุข ปัทมสถาน
๏ ครอบครัวงามสันติสุข, ครอบครัวฉวีวาณิชยกุล
ครอบครัวมุมทอง, ครอบครัวเฟื่องจินดาวงศ์,
ครอบครัวสรสรรเสริญ
๏ คุณมนูญ - รศ.นงนารถ เดชณรงค์ และครอบครัว
คุณอภิชาติ - คุณโสภา สุขุมาลจันทร์ และครอบครัว
๏ คุณชัญญาพร เขจรดวง - คุณสุภาภรณ์ เชาวกิจ
คุณสุดาภรณ์ ต่วนชะเอม - คุณฉัฐกนก วาณิชกรพิพัฒน์
คุณจิรายุ งามพรชัย
๏ คุณสรณา จิรารัตน์สกุล
๏ คุณชิดชัย - คุณสุภาพร ตั้งสุขสว่างพร
๏ อจ.จันทร์ นาคนิศร ทำบุญอุทิศ นส.สุกัญญา นาคนิศร
๏ คุณกฤษฎ์ - คุณภิษณิศา จงพิพัฒน์ชัยพร และครอบครัว
๏ คุณอาภาพร - คุณวัชรินทร์ - คุณญาดา เยี้ยเทศ
๏ คุณวรภาส มหัทธโนบล และครอบครัว
๏ คุณสุริยา เชาว์สมภพ
๏ คุณมัทนา เนียลเซบ
๏ คุณศุภวรรณ ศฤงคารินทร์
๏ คุณวิมลวรรณ ศฤงคารินทร์
๏ คุณนริศ จองชัยสกุลเดช
๏ คุณชูจิตร นาคแสงศรี
๏ คุณณฐา ฉายศักดาคุณากร และครอบครัว

ติดต่อร่วมเป็นเจ้าภาพภัตตาหาร และน้ำปานะ
ได้ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์วัดจากแดง
02-464-1122, 02 - 462-5928

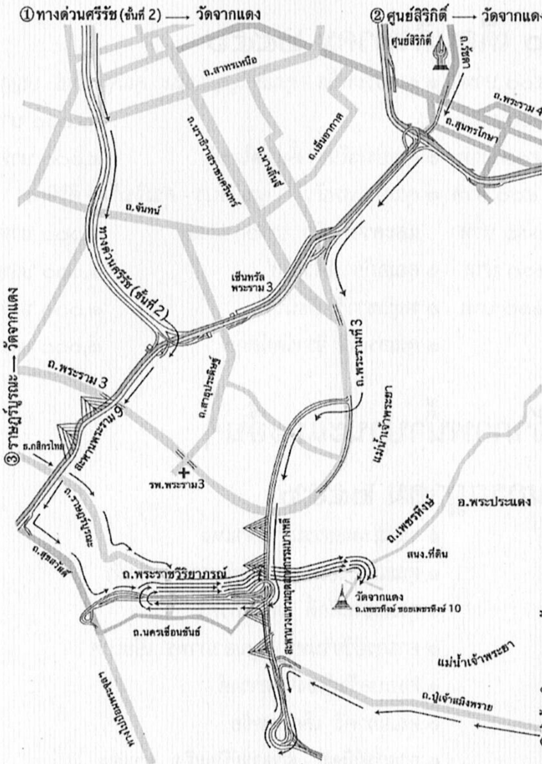
รายนามเจ้าภาพร่วมจัดพิมพ์จุลสารโพธิยาลัย
ฉบับที่ ๒๐ เดือนสิงหาคม ๒๕๕๖

๑ พระมหาชัยพร เขมาภิรโต ๕๐๐ บาท
๑ ชมรมรักษ์บาฬีวัดจากแดง ๑,๐๐๐ บาท
๑ ชมรมพุทธธรรมรามคำแหง ๑,๕๐๐ บาท
๑ แม่ชีบุญณิสา ศกุนตนาฏ ๕๐๐ บาท
๑ Mr. Hsi-Yuan, Wu. และครอบครัว ๑,๐๐๐ บาท
๑ คณะจิตอาสาปรีชาศรีนครินทร์ ๒๐๐ บาท
๑ คุณพัชนี เทียนวัฒนา ๑๐๐ บาท
๑ คุณประหยัด - คุณสุธัญญา และ คุณจุติพัทธ์ บุญสูง ๑๐,๐๐๐ บาท
๑ คุณประพันธ์ ตั้งเมตไตรย์ ๔,๐๐๐ บาท
๑ คุณประสพสันติ์ - คุณรัตนา - คุณจิรภัทร ศิริจิตร และครอบครัว Union Mall ๓,๐๐๐ บาท
๑ คุณอภัย อัศวนันท์ ๑,๐๐๐ บาท
๑ พญ.เชาวรี อัชนันท์ ๑,๐๐๐ บาท
๑ คุณสรณา จิรารัตน์สกุล ๑,๐๐๐ บาท

รายนามเจ้าภาพน้ำปานะและอื่นๆ
เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๖

๑ พระการุณย์ กุสลนนฺโท
๑ หม่อมหลวงสุพิชาน์ ทองใหญ่
๑ คุณรัตนา ศิริจิตร
๑ คุณทิพพา วันวิเวก
๑ พลโทนรวีร์ - คุณเสริมสุข ปัทมสถาน
๑ พล.ต.ต. สพรั่ง - คุณณัทภรณ์ อุณปาทร
๑ คุณชวลิต - คุณลลิญตา ปรีตะนนท์
๑ คุณทวีชัย - กัลยาณี คงเจริญสุขยิ่ง
๑ คุณรุ่งเรือง รื่นรมย์
๑ คุณวิไล สีสรรพ์
๑ คุณศิริพร ศรีทอง
๑ คุณนิตย์ นาครัตน์
๑ คุณประภาศรี วู
๑ คุณอรกร ธรรมพรหมกุล
๑ คุณพรภพ เสนะคุณ
๑ ชมรมพุทธธรรมรามคำแหง
๑ คุณแม่เสงี่ยม ศรีอนันต์ และครอบครัว
๑ คุณณรงค์ศักดิ์ เตชะไกรศรี
๑ อาจารย์วัชรินทร์ - คุณอาภาพร เยี้ยเทศ
๑ ครอบครัวเฟื่องจินดาวงศ์
๑ คุณผกาศรี เล็กสกุลชัย
๑ อาจารย์นิคม - อาจารย์ปิยะจิต ทาแดง
๑ คุณเพ็ญศรี บุญญรัตน์ และคณะ
๑ คุณธัชวัตร ตั้งกุลธร
๑ คุณนิจิตกร ทิพรัตน์
๑ คุณสมลักษณ์ แซ่ไหล
๑ คุณสุรศักดิ์ จินาพันธ์
๑ คุณสุปีรย์
๑ คุณพงษ์ศักดิ์ ฟองเพ็ชร์
๑ คุณสรณา จิรารัตน์สกุล

ติดต่อร่วมเป็นเจ้าภาพภัตตาหาร และน้ำปานะ
ได้ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์วัดจากแดง
02-464-1122, 02 - 462-5928

วัดจากแดง
ถ.เพชรหึงษ์ ซอยเพชรหึงษ์ ๑๐
ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง
จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐
โทร ๐๒ ๔๖๔ ๑๑๒๒
๐๒ ๔๖๒ ๕๙๒๘

www.bodhiyalai.org
email : bodhiyalai@hotmail.com

เส้นทางรถเมล์
สาย ๖ บางลำภู - พระประแดง
สาย ๘๒ สนามหลวง - พระประแดง
สาย ๑๓๘ หมอชิต - พระประแดง
ทุกสายลงท่าน้ำพระประแดง
รถเมล์เล็กสาย พระประแดง-บางกอบัว

เส้นทางรถยนต์ : ไปได้หลายทางขอแนะนำ ๔ เส้นทาง ซึ่งจะไปบรรจบกันที่จุดร่วมคือ ถ.พระราชวีริยาภรณ์ (ดูคำบรรยายในเส้นทาง ๑)

ทางด่วนศรีรัช (ขันที2) >> วัดจากแดง

ทางด่วนขัน 2 >> สะพานพระราม 9 >> ถ.สุขสวัสดิ์ เลียวซ้ายตรงป้ายพระราม 3 แล้วชิดซ้ายเข้าทางขนาน เลียวซ้ายเขา ถ.พระราชวีริยาภรณ์ พบซุ้มประตูวัดไพยชนต์พลเสพย์ เลียวขวาไปตามเส้นทางตลาดน้ำบางน้ำผึง ผ่านวัดทรงธรรม เลียวซ้ายเข้า ถ.เพชรหึงษ์ >> ซอยเพชรหึงษ์ ๑๐ (วัดจากแดง)

ศูนย์สิริกิติ์ >> วัดจากแดง (ข้ามสะพานภูมิพล)

ข้ามสะพานหน้าศูนย์สิริกิติ์ และสะพานคลองเตย >> ไปเส้นทางพระราม ๓ (ระวัง! อย่าขึนสะพานไปสาธุประดิษฐ์) >> ข้ามสะพานทีป้ายบอกทางว่าสะพานกรุงเทพ ไปตามทางจะเห็นป้ายวงแหวนอุตสาหกรรม ให้เลียวขวาลอดใต้สะพาน >> แล้วข้ามสะพานวงแหวนอุตสาหกรรม >> จับเส้นทางไป ถ.สุขสวัสดิ์ >> ถือเส้นทางไปพระประแดง แล้วขอให้กลับรถไปทางขวา แล้วเลียวซ้ายเข้า ถ.พระราชวีริยาภรณ์ >> วัดจากแดง (ดูคำบรรยายในเส้นทาง ๑)

ราษฎร์บูรณะ >> วัดจากแดง

ถ.ราษฎร์บูรณะ >> ถ.พระราชวีริยาภรณ์ >> วัดจากแดง (ดูคำบรรยายในเส้นทาง ๑)

ปู่เจ้าสมิงพราย >> วัดจากแดง

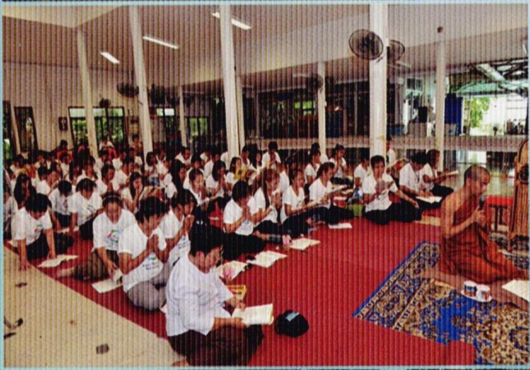
ถ.ปู่เจ้าสมิงพราย >> สะพานวงแหวนอุตสาหกรรม >> เลียวซ้ายทางไป ถ.สุขสวัสดิ์ แล้วขอให้กลับรถไปทางขวา แล้วเลียวซ้ายเข้า ถ.พระราชวีริยาภรณ์ >> วัดจากแดง (ดูคำบรรยายในเส้นทาง ๑)

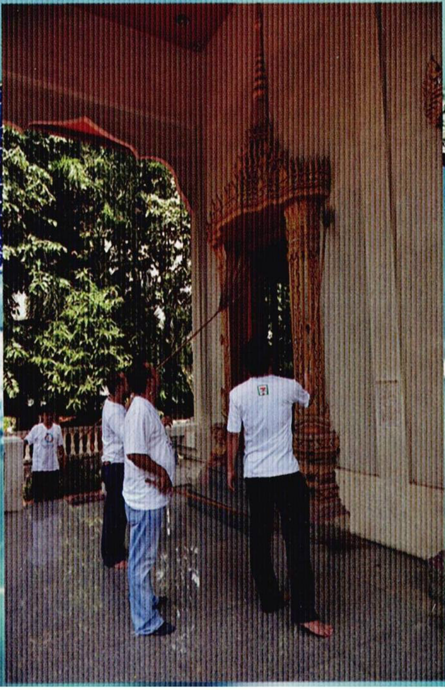
กิจกรรมการปฏิบัติธรรม
ชมรมอนุรักษ์ธรรม ณ วัดจากแดง

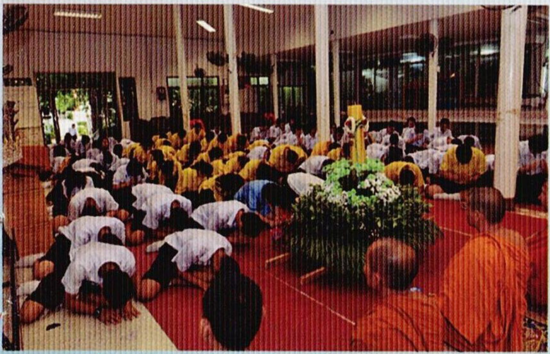
คณะจิตอาสาซีพีออลล์ ฟังธรรม สวดมนต์
และบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการทำความสะอาดวัด

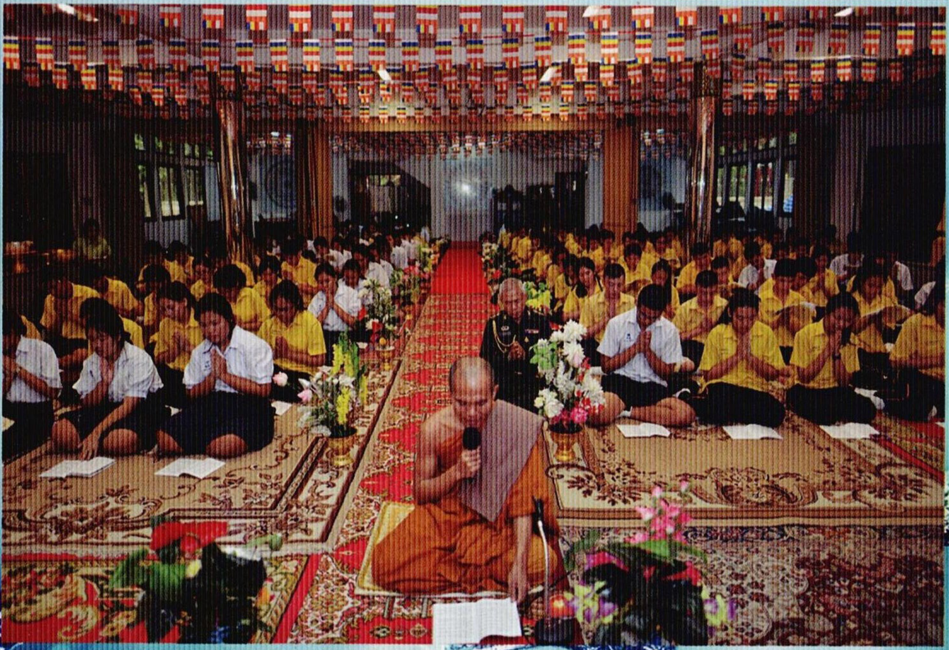

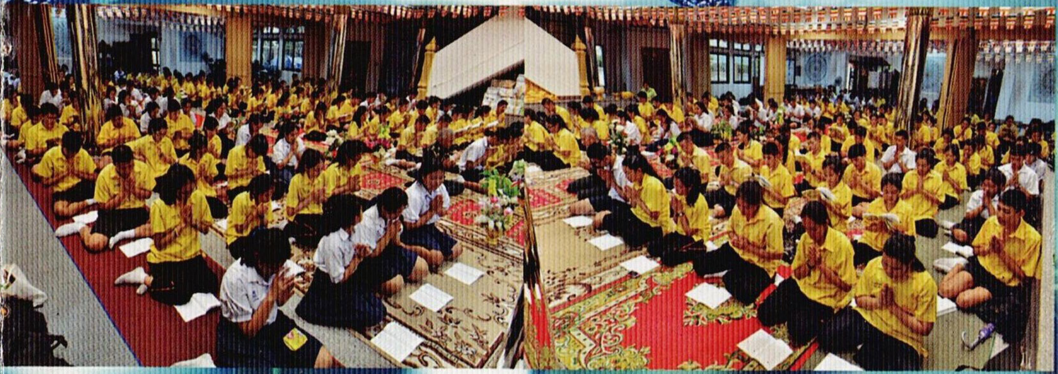

กิจกรรมควันหลง คณะนักเรียนวัดทรงธรรม
ถวายเทียนพรรษา - สวดมนต์ เจริญภาวนา

ขอเชิญสาธุชนทุกท่าน

ร่วมงานทอดกฐิน ณ วัดจากแดง

ในวันอาทิตย์ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๖

ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. เป็นต้นไป

เริ่มทอดเวลา ๑๓.๐๐ น.

กิจกรรมพิเศษ วันที่ ๑๘ - ๑๙ ตุลาคม ชมการสาธิตวิธี
ทอผ้า ตัด เย็บ และย้อมผ้ากฐินแบบโบราณ

ฝ่ายประชาสัมพันธ์วัดจากแดง โทร. ๐๒ - ๔๖๔ - ๑๑๒๒